Бүхы оронуудай пролетаринар, иэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Октомнай 1921 оной октябрийн 21-һээ гарана | № 36 (15659) | 1981 оной февралиин 12, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ИЛ-18 Д: АНТАРКТИДА ОШОХО ЗАМААР

Москвагай Внуково аэропортһоо ИЛ-18 Д самолёт үсэгэлдэр ниидэбэ. Кораблиин командир А. Денисов түрүүтэй экипаж тэрэниие анха түрүүн Антарктида ошохо замаар жолоодон дабшаба.

Энэ орёо ниидэлгые бэлдэһэн авиаподразделениин командирай орлогшо В. Левашовой хэлэһэнэй ёһоор, нэгэ жэлэй урда тээ ИЛ-18 Д техническэ рейсээр ниидэхэдээ, Антарктидадахи шэнэ аэродром дээрэ пассажирнуудые зөөжэ захалха аргатай байна гэжэ элирүүлһэн байгаа.

Ниидэлгынь зам Ленинград (эндэһээ Антарктида — хүдэлмэридэ ошохо полярнигуудые абаха), Одессэ, Каир, Аден дээгүүр үнгэрхэ. Ниидэлгээ Молодёжная станци дээрэ дүүргэхэ.

Бүхы замайнь утань 16,5 мянга шахуу километр болоно. Энэ зайе самолёт 30 час соо гаталха зэргэтэй.

Аденһээ Молодёжная хүрэтэр замайнь эгээл хүшэр хүндэ участок байха юм. Совет лётчигууд 6 мянга шахуу километр океан дээгүүр ниидэхэ байна.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй ажалшадай 1981 оной СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиндхэбэ-рилгүүдые бэелүүлэн, Буряадай АССР-эй ажалшад арбадахи табан жэлэй үедэ ажахын ба соёлой байгуулалтада горитой ехэ амжалтануудые туйлаба. Промышленна продукциие үйлэдбэрилгэ 16,2 процентээр ургаа. Колхоз, совхозууд болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай үйлэдбэрилгэ гол фондууд 43 процентээр дээшэлээ. 2,5 миллиард түхэригэй капитальна һомолологонууд ашаглагдаа. Энэнь, өмнөдэхи табан жэлэйхитэй жэшэбэл, 60 процентээр ехэ болоно. Хэдэ хэдэн томо шэнэ предприятинууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна. Байгал-Амарай түмэр замай барилга эршэмтэйгээр хэгдэнэ. Гэр байрын, социальна болон соёлой-ажаһуудалай барилгануд ургэдхэгдөө. Дүн хамта 1,6 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хөгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые республикымнай ажалшад өгэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Гол шэглэлнүүд доторой хараалагдаһан коммунис байгуулалтын түсэбүүд республикын предприятинуудта, колхоз, ба совхозуудта, бүхы ажалша коллективүүдтэ ажалай болон политическэ шэнэ ехэ дэбжэлтэ үдхэһэн байна. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилтын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хөгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоод республикын экономико ба соёл культурые хөгжөөхэ тухайда партийн Центральна Комитедэй, правительствын, нүхэр Л. И. Брежневэй анхаралаа ехээр хандуулжа байдагай тодотомо гэршэ жэшээ болоно. КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө Буряад арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, автономито республикын ажалшад арга боломжонууд ба нөөсэнүүдээ болон тодорхойлжо, 1981 ондо иимэ социалис талануудые абаа:

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ТАЛААР

КПСС-эй XXVI съездын нээгдэтэр гол зүйлэй промышленна продукци үйлэдбэрилхэ талаар хоёр һарынгаа түсэбые дүүргэжэ, даабаһаа гадуур 200 мянган түхэригэй продукци һудалдаха.

Үйлэдбэрилин ашаг үрэ ба хүдэлмэрилин шанарые саашадань дээшэлүүлһэнэй, ажахы эрхилдэгые нарижуулан һайжаруулһанай, эрдэм, техникын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, доторой арга һонсэнүүдые бүрин хүсэдөөр хэрэглэһэнэй, ажалшадай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар даабаринуудаа гүцэлэн дүүргэһэнэй үндэһөөр жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, декабрийн 30-да дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 4 миллион түхэригэй продукци һудалдаха.

Жэлэй түсэбһөө гадуур 33 мянган тонно шуубуй нүүрһэ малтаха, 20 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 4 мянган тонно известняк гаргаха, 6 мянган кубометр модо һыгдэхэ, 10 мянган кубометр технологическа зомгоохо гаргаха, 10 мянган дүрбэлжэн метр хилгааһан бүд нэхэхэ, арадай хэрэглэмжын ба ажахын зориулгатой 1,3 миллиард түхэригэй эд бараа үйлэдбэрилхэ.

Предприятинуудта автомат болон поточно-механизированнай аргаар 15 линии ашаглалгада оруулха, 350 шэнэ түхеэрэлгэ тодохо, мүрдэлгэнай хэрэглэгдэжэ байһан 200 түхеэрэлгые һэлбэн шэнэлхэ. 10 миллион түхэригэй экономическа арьбалалтатай ухаалан зохёолтын ба уралан нарижуулгын 9,7 мянган дуурисхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ.

Ажахы эрхилэгые нарижуулан һайжаруулха хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ, ажалаа бригадаараа эмхилэлгын ба түлбэрилин гуримые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Продукциин шанарые хүтэлбэрилэн һайжаруулха комплексно гуримые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгые түргэдхэхэ, гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэй продукци ехээр гаргаха. Шэнэ түхэлэй 100 элдэб зүйлэй продукци гаргажа эхилхэ.

Геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэрнин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлхэ. Хара туулганай—2, цинкын—5, плавикова шпадай нөөсэнүүдые дээшэлүүлхэ түсэбые 5 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТАЛААР

Хүдөө ажахын үйлэдбэрилин бүхы һалбариннуудай хүдэлмэрилин ашаг үрые саашадань дээшэлүүлһэнэй, эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые колхоз, совхозуудай хүдэлмэридэ нэбтэрүүлһэнэй, газар тариалан эрхилхэ гуримые һайжаруулһанай, газар тариалангай гектар бүхэнние, оньһото техникые, минеральна ба нютагай үтэгжүүлгэнүүдые һайнаар хэрэглэнэй, адууһа мал болон шубуудай тоо толгойе олошоруулһанай, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр 1981 ондо 545 мянган тоннохоо бага бэшэ тариа, 112 мянган тонно хартаабха, 35,5 мянган тонно овощ ургуулжа хуряаха, 650 мянган тонно үбһэ ба сенаж бэлэдхэхэ, 900 мянган тонно силос дараха. Газар тариалангай продуктнуудай, тэжээлэй шанарыень дээшэлүүлхэ. Тариргын талмайн гектар бүриһөө дунда зэргээр 11 центнер тариа, 90 центнер хартаабха, 160 центнер овощ хуряажа абаха.

85 мянган тонно ороохо, 35 мянган тонно хартаабха, 25 мянган тонно овощ гүрэндэ худалдаха.

Тракторнууд, тарилгын ба газар элдүүрилгын машинануудые — апрелиин 15, тариа хуряалгын бүхы комбайнуудые—майн 1, харин ургаса хуряалгын бүхы оньһон техникэ заһабарилгаяа 1981 оной июнийн 15 болотор дүүргэхэ.

1981 оной ургасын талмайда 1,8 миллион тонно нютагай, 157 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые оруулха, 300 мянган гектар талмай дээрэхи бурган үбһые химическэ аргаар усадхаха.

3 мянган гектарай талмай дээрэ уһалуурнин шэнэ түхеэрэлгэнүүдые барижа, ашаглалгада оруулха, намаг налхитай 2 мянган гектар газарые хатааха, 2,8 мянган гектар талмай дээрэхи уһалуурнин түхеэрэлгэнүүдые һэлбэн шэнэлхэ, 13,5 мянган гектарай сабшалан дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ.

Колхоз, совхозуудта малай болон шубуунай мяха үйлэдбэрилгые—66 мянган тоннодо, һү—146 мянган тоннодо, нооһо—5090 тоннодо, үндэгэ абалгые 160 миллиондо хүргэхэ. 65 мянган тоннохоо бага бэшэ мяха, 120 мянган тонно һү, тоосоной шэгнүүрээр 6360 тонно нооһо, 139,5 миллион үндэгэ гүрэндэ худалдаха.

1980 ононхитой жэшэдэл, һаамхай үнеэн бүриһөө һү һаалгые 150 килограммһаа бага бэшээр дээшэлүүлхэ, 115 мянган тугал, 660 мянган хурьга, 170 мянган поршоонхо абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ.

Хонин бүхэнһөө нооһо хайшалалгые 3,1 килограммда хүргэхэ, дунда зэргээр 33 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэнгээр хонидые гүрэндэ тушааха.

12 мянган тонно гахайн мяха үйлэдбэрилхэ, үүсэлэлгэдэ тушаагдаһан гахайнуудай дундуур шэгнүүрые 100 килограммда хүргэхэ.

12,5 мянган тонно шубуунай мяха үйлэдбэрилхэ, үндэгэлдэг тахяа бүхэнһөө 231 үндэгэ абаха. Мал ажалай продукцинин шанарые дээшэлүүлхэ. Мал ба шубуудай сүүдхын дундуур шэгнүүрые саашадань нэмээхэ, продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргашалагдадаг тэжээлые хороохо, үйлэдбэрнин гарза болон продукцинин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха.

Колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад органуудай мэргэжэлтэд үйлэдбэрнин ба ажалай эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулхын, үйлэдбэрнин, технологическа ба ажалай журам бэхижүүлхын, үйлэдбэрнин бүхы участогуудта хүдэлмэрнин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлхын тула оролдосотойгоор ажаллаха зэргэтэй.

Малай үбэлжэлгэ, ургаса хуряалга, хүндэ хушэр хүдэлмэрние оньһожоруулга гэхэ мэтын хүдэлмэри ябуулхадань, республикын предприятинуудай, организацинуудай, эмхи зургаануудай колхоз, совхозуудта саг үргэлжын туһаламжа үзүүлхэ юм. Улаан-Удэ хотын шефтээ абаһан предприятинуудай колхоз, совхозуудта 3 миллионһоо бага бэшэ түхэригэй барилга хэхэ.

БАРИЛГЫН ТАЛААР

Барилгын үйлэдэрнин эмхидхэл һанжаруулһанай, ашаглалгада оруулагдаха болон бусад шухала барилганууд дээрэ хүсэ ба мүнгэ зөөрние, материальна нөөсэнүүдые саашадань элсүүлһэнэй үндэһөөр капитальна һомолологонуудай ашаг үрые дээшэлүүлхэ, дүүргэгдээгүй барилгануудай болзорые, хэмжээе хороохо.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ 150 километрэй газарта түмэр харгын гол зам табиха, 3 километр утатай тоннель малтаха. КПСС-эй XXVI съездын нээгдэтэр Байгалай тоннелние малтажа дүүргэхэ, Ангой станци хүрэтэр түмэр зам табиха. Барилга хэхэ жэлэй түсэбые декабрийн 30 болотор дүүргэхэ, байрын гэрнүүдэй, һургуулинуудай, һургулида ороодуй хүүгэдэй эмхи зургаануудан, больницануудан, поликлиникэнүүдэй барилга хэхэ түсэбые жэгдэ һайнаар дүүргэхэ.

Буряад драмын театрай барилгада һомологдоһон мүнгые болзорһоонь урид ашаглаха. Пласто-перлидээр хэгдэһэн зүйлнүүдые үйлэдэрилхэ, туршалгын-промышленна линние, «Бурятцелинстрой» трестын гол баазын нэмэлтэ хүсые, Улаан-Удэ хотын үрэ жэмэсэй-овощой баазые, 127 мянган толгой малай багтаха байрануудые барижа, ашаглалгада оруулха. Улаан-Удын аэропортдо нинидэлгэ-буулгын зуруруд хары барижа дүүргэхэ. Барилгын подрядна эмхиннүүдэй, шефтээ абаһан коллективүүдэй, колхоз, совхозуудан өөдэдынь хүсөөр хүдөө нютагта 2 мянганһаа үсөөн бэшэ квартира бариха.

Барилга-хабсаралгын бүхы хүдэлмэрнин 40 процентһээ бага бэшые бригадна подрядай аргаар бэелүүлхэ.

Барилга дээрэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар тогтоогдоһон даабарние 10 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэрнин өөрынь үнэ сэнгые 0,1 процентээр хямдаруулха.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэрнин шанарые һайжаруулха. Барилгануудай 70 процентһээ бага бэшыень «һайн», «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр тушааха.

1982 ондо 100 мянган дүрбэлжэн метр продукци гаргаха хүсэтэй үргэлжэ ханатай байшан гэрнүүдые барилгын, 100 мянган кубометр продукци гаргаха түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводуудай, Улаан-Удын ТЭЦ-эй, Тугнын шулуу нүүрһэнэн уурхайн барилгые эхилэлгэдэ бэлэдхэл хэхэ.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ТАЛААР

Бүхы түхэлэй транспортые бүрн үрэ түгэсөөр ашаглаһанай, тааруулан табиһанай, тэдэнэй һаатан зогсолгые хорооһоной ашаар республикын арадай ажахые транспортаар хангаха хэрэгые һайжаруулха.

Жэлэй түсэбһөө гадуур түмэр замай транспортаар— 60 мянган тонно, нинтын хэрэглэмжын автомобильна транспортаар — 57 мянган тонно, гол мүрэнэй транспортаар 8 мянган тонно арадай ажахын ашаа зөөхэ.

Автомобильна транспортаар хүнүүдые зөөлгын түсэбые 1882 мянган пассажир-километрээр үлүүлэн дүүргэхэ.

Республикын авиаторнууд түсэбһөө гадуур 9,3 мянган хүнүүдые зөөхэ уялга абана.

КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр болотор тус тустаа 4 мянган тонно ашаатай 350 хүндэ поездые ябуулха, февралиин 23-да бүхы поезднуудые алмаһан электрын эшэ хүсөөр, дизельнэ түлишөөр ябуулха. Автотранспортаар арадай ажахын 5 мянган тонно ашаа түсэбһөө гадуур зөөхэ. Хотонууд хоорондын телефоной холбооной каналнуудые автомадаар хангалгын нэгэдэхи кварталай түсэбые дүүргэхэ.

Поезднуудые түргөөр ябуулһанай, ашаа тээхэ ба буулгаха талаар вагонуудай һаатан зогсолгые, заһабарилгын хүдэлмэрние хорооһоной ашаар 2,5 мянган вагонние сүлөөлжэ, ашаа тээхэ.

Хүн зонние түмэр замай транспортаар хангалгын түсэбые 4 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ. Хатуу хушалтатай 79 километрэй автомобильна харгы бариха.

Хэлхеэ холбооной талаар хангалгын жэлэй түсэбые 100 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэхэ.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ БА ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛЫЕ ХАНГАЛГЫН ТАЛААР

Эд бараанай эрьесын жэлэй түсэбые декабрийн 30-да дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 4,7 миллион түхэригэй эд бараа худалдаха. Тэрэ тоодо гүрэнэй худалдаа наймаанай предприятинууд — 2,0 миллион түхэригэй, нинтын эдеэ хоолой — 270 мянган түхэригэй, эд хэрэглэгшэдэй кооперацинин предприятинууд 2,5 миллион түхэригэй эд бараа түсэбһөө гадуур худалдаха байна.

КПСС-эй XXVI съездын нээгдэтэр түсэбһөө гадуур 800 мянган түхэригэй эд бараа хүн зондо худалдаха.

Хүдөөгэй худалдаа наймаанай бүхы эмхинүүд мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые хангаха талаар автолавкануудай, магазинуудай ажал хэрэгые һайнаар эмхидхэхэ.

Элдэб ондоо газарнуудһаа худалдажа абаад, 25 миллион түхэригэй эд бараа худалдаа наймаанда гаргаха.

Экономическа хүдэлмэрние һайжаруулһанай, алмалта арьбалалта хэхэ гуримые сахиһанай үндэһөөр түсэбһөө гадуур эд бараанай эрьесые хангажа, 150 мянган түхэригэй ашаг олзо абаха.

Харилсаа холбооной договорнуудай үндэһөөр промышленна предприятинуудтай худалдаа наймаанай предприятинуудай хоорондо социалис мүрысөө хүгжөөхэ. Гүрэнэй худалдаа наймаанда наймаалагшадгүйгөөр — 51, эд хэрэглэгшэдэй кооперацида эд бараа худалдалгые 62,5 процентдэ хүргэхэ. Магазинуудые—2,56 мянган дүрбэлжэн метрээр, нинтын эдеэ хоолой эмхи зургаануудые—1,25 мянган хүнэй һууриар, эд бараанай складуудые 1,5 мянган дүрбэлжэн метрээр үргэдхэхэ.

Хүн зоной ажаһуудал хангалгын түсэб— 65 мянган түхэригөөр, тэрэ тоодо хүдөө нютагай хүн зоной ажаһуудал хангалгын түсэбые 20 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэхэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар ажаһуудал хангалгын хэмжээе 70 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ. 28 шэнэ түхэлэй хангалгые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ.

Материальна ба түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэ баялһгуудые арьбалалта ехэтэйгээр, гамтайгаар хэрэглэхэ. Үйлэдбэрние нарижуулан һайжаруулһанай, түрүү һайн, алмалта ехэтэй материалнуудые хэрэглэһэнэй, эдэнэй гээлтэ хоролтые хорооһоной ашаар бүтээн гаргагдаһан продукцида материал гаргашалгые бага болгохо. Республикын арадай ажахыда 29 миллион киловатт-час электрын эшэ хүсэ, 83 мянган гекокалори дулаанай элшэ, котельнэ-пеэшэнгэй 33,9 мянган тонно түлишэ, 4,2 мянган тонно дизельнэ түлишэ, 3,4 мянган тонно автобензин, 5 мянган тонно хабтайлгамал хара түмэр, 92 мянган кубометр модо болон барилгын материалнуудые алмаха.

Хара ба үнгэтэ түмэр түдэгэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, декабрийн 30-да дүүргэхэ.

ЭРДЭМ НАУКЫН, АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ БА СОЁЛОЙ ТАЛААР

Бүгэдэ нинтын уялгата дунда һуралсалые, һурагшадые ажалда дүршэл шадабарнтайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгые хүгжөөхэ, нарижуулан һайжаруулха. Һунаагдаһан үдэртэй һургуулинууд ба бүлэгүүдтэ 44 мянган, һургуули шадарай интернадуудта 10 мянган һурагшадые хабаадуулха. Зундаа һурагшадай үйлэдбэрилин 285 бригада болон звено, ажалай ба амаралтын 147 лагерь байгуулха, 46 мянганһаа үсөөн бэшэ үхибүүдые пионерэй лагерьнуудта эльгээхэ.

Дүршэл шадабари ехэтэй 10,3 мянган хүдэлмэришэдые техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудта, дээдэ ба дунда һургуулитай 8,4 мянган мэргэжэлтэдые дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта бэлдэхэ.

Гол ба хамһабарнин шэнжэлгэнүүдые хүгжөөхэ, научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрнин ашаг үрэ болон шанарые дээшэлүүлхэ. Үйлэдбэритэй , эрдэм наукын холбоое бэхижүүлхэ. Эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүдэй хүсөөр 300 мянган түхэригэй эрдэмшэнжэлтын хүдэлмэри ажахын договоройё ёһоор бэелүүлхэ.

Соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрнин үзэл сурталай ба уран һайханай хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ, совет хүнэй баатар габьяата туйлалтануудые зураглан харуулһан литература болон искусствын шэнэ зохёолнуудые бүтээхэ талаар зохёохы ажалтай интеллигенциин ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ.

Хүн зонние аргалха, үбшэнһөө һэргылхэ хүдэлмэрние саашадань һайжаруулха, медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэрнин шанарые, болбосоролые дээшэлүүлхэ.

Санаториннуудта, пансионадуудта, амаралтын байшангуудта, профилакториннуудта, аяншалгын баазануудта 44 мянган ажалшадай амаралтые эмхидхэхэ.

Олонинтын дунда физическэ культура болон спортые саашадань хүгжөөхэ.

Яхадай АССР-эй, Шэтын областнин ажалшадтай заншалта мүрысөөгөө саашадань хүгжөөжэ, Буряад ороной ажалшад үйлэдбэрнин ашаг үрэ болон хүдэлмэрнин шанарые дээшэлүүлхэ талаар эдэнэй дүй дүршэлые эдэбхитэйгээр халан абаха, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшин жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы юумэ хэхэ байна.

* * *

Предприятинууд болон организацинуудай колхоз, совхозуудай коллективүүдтэ, республикын арадай ажахын түрүүшүүлэй эдэбхитэдэй суглаан дээрэ социалис уялганууд баталагдан абтаба.

...-Сибириин түмэр замай М. И. Калининай нэрэмжэтэ ...-Удын локомотивна депогой коллектив КПСС-эй ...гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй болон ...СМ-эй ЦК-гай дамжуулын Улаан тугшир, КПСС-эй ...гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй болон ...СМ-эй ЦК-гай «Арбадахи табан жэлдэ үндэр аша үрэ...тэй, һайн шанартайгаар хүдэлһэнэй түлөө» гэһэн дурасхалта тэмдэгээр шагнагдаба, бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбар бэшэгдэбэ гэһэн баяртай мэдээсэл хэблэлдэ тунгаагдаа һэн.

КПСС-эй XXVI съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ депогой коллектив туйлаһан амжалтануудаа улам арьбадаһан түлөө шармайн оронхой. Депогой участок бүхэндэ ...н социалис мүрысөөн үргэн дэлгэсэтэйгээр ябуулагдана. ...ой ажалай ветерануд — 2-дохи классай машинистнууд В. В. Шишкин, Н. Д. Лаухин, Г. Е. Кокореев (нэгэдэхи зураг дээрэ—зүүн гарһаа) социалис мүрысөөнэй манлайда ...ниидаал жигсанхай.

КПСС-эй гэшүүн, партийна бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Василий Петрович Пинов депогой бэлэдхэлэй цехтэ токарёор ...низ. Зураагадахи разрядай токаршин үбсүүндэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден яларгна. Тэрэ 48 жэлэй туршада нэгэл ...ргаа хүдэлдэг юм. (Хоёрдохи зураг дээрэ).

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТАСС

ТҮНЭ һОНИН

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ

КОМПАРТИНУУДАЙ СЪЕЗДНҮҮД

ЕХЭ ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ЗАМААР

КИЕВ. (ТАСС). Республикын ажалшад арбадахи табан жэлэй түүхэ-бэшэгтэ толотомо хуудаһануудые бэшэбэ. Украинын Компартинин февралиин 10-да нээгдэһэн XXVI съезддэ хабаадагшад ехэ амжалтануудтай, ойрын жэлнүүдтэ ажалай шэнэ илалтануудые туйлаха хүсэлэнтэй байһан тухайдаа хэлээ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюороһоо бүридэлэн хүндэтэ президиумые делегадууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

Украинын Компартиин ЦК-гай ба Шалгалтын комиссиин тоосоонууд, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект тухай элидхэл, республикын партийна организацинин хүтэлбэрилхы органнуудые һунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюорогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий тоосоото элидхэл хэбэ. Манай партиин политическэ хараа шэглэлэй, совет арадай байдалые хэлбэришэгүй һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн тэрэнэй экономическа стратегиин түгэлдэр хүсэтэйе үнгэрһэн жэлнүүд батаар элирхэйлһэн байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Хэһэн, туйлаһан юумээрээ омогорхохо бүхы үндэһэ баримта манайда бии гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ. Юһэдэхи табан жэлэйхитэй жэшэбэл, республика дотор национальна доход 70 миллиард шахуу түхэригөөр гэхэ гү, али 22 процентээр ургаа, промышленна продукциие үйлэдбэрилгэ турбанай нэгэ хубяар дээшэлээ.

Материально-техническэ үндэһэ һуриниень түсэбэй ёһоор бэхижүүлгэ хүдөө ажахын үйлэдбэрние саашадань үргэдхэхэ арга олгоһон байна. Табан жэлэй турша соо нинтын секторэй үйлэдбэрилһэн бүхы продукци 10 миллиард шахуу түхэригөөр гэхэ гү, али 11 процентээр дээшэлбэ.

Экономикые хүрдан түргэнөөр хүгжөөлгэ олохон асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгоо гэжэ делегадууд зааба. Хүн зоной бодото ашаг олзо, хэрэглэмжын нинтын фоннууд ургаа, элүүрые хамгаалгада, ажалшадай амаралтада, соёл болбосоролые хүгжөөлгэдэ гаргашануud дээшэлүүлэгдээ. Байрын гэрнүүдые барилгын хэмжээн үнгэрһэн табан жэлдэ үзэгдөө дуулдаагүй ехээр хүгжэһэн байна.

Эмхидхэлэй хүдэлмэридэ, хүтэлбэрилгын түхэл шэнжэ болон арга онолнуудта үндэр ехэ эрилтэ табигдаһан байна. Партийна зэргэнүүдэй ургалтын, кадрнуудые шэлэжэ олоод, тааруулан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгые һайжаруулгын асуудалнууд Украинын Компартиин ЦК-гай гол анхаралда ходоодоо байгаа гээд тэмдэглэгдээ.

Удаань Украинын Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл шагнагдаа.

МҮНӨӨ ҮЕЫН ЭЛИТЭ ЕХЭ ЭРДЭМТЭ

Совет эрдэм наукын, инженернэ ухаан бодолой эгээл толотомо амжалтануud академик М. В. Келдышэй нэрэтэй нягта холбоотой юм. Элитэ ехэ эрдэмтын, Социалис Ажалай Гурба дахин Герой, нинтын ба гүрэнэй эдэбхитэй ажал ябуулагшын түрэһөөр 70 жэлэй ойдо зориулагдаһан СССР-эй Наукануудай академиин баярай суглаан февралиин 10-да Москвагай Эрдэмтэдэй байшан соо болобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, ГКНТ-гэй түрүүлэгшэ, академик Г. И. Марчук, СССР-эй Наукануудай академиин хүтэлбэрилэгшэд, министрнүүд, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд суглаанда байлсаа.

СССР-эй Наукануудай академиин президент академик А. П. Александров М. В. Келдыш тухай үгэ хэлэбэ. Эрдэмтын научна туйлалтануud эрдэм ухаанай гол шухала һалбариннуудаар Эсэгэ ороной эрдэм техникые ураншань дэбшүүлгые гол түлэб тодорхойлһон байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Теоретическэ болон прикладной математикада М. В. Келдышэй гүнзэгы ехэ хубитаяа оруулһан тухайда академик Н. Н. Боголюбов элидхэл хэбэ.

Академик Л. И. Седов суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, механикын талаар М. В. Келдышэй хэһэн хүдэлмэрние гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн байха юм. МГУ дүүргэһэн Мстислав Келдыш 50 жэлэй урда тээ ЦАГИ-да хүдэлхэеэ ороо, институдай эрдэмтэд болон инженернүүдэй дунда түргөөр түрүү үүргэ дүүргэжэ эхилээ һэн.

Ракетэ болон замбуулинай техникые зохёон бүтээлгэ, замбуулинай дайдые шэнжэлгэ, планетэнүүд хоорондын ниидэлгэнүүдэй үе сагай эхин М. В. Келдышэй нэрэтэй сэхэ холбоотой юм. Академик Ф. С. Авдуевский ракетэ сүтээхэ ба космонавтикын талаар эрдэмтын хэһэн шэнжэлгэ зохёолнууд тухай суглаан дээрэ элидхэл хэхэдээ, манай орон дотор космонавтикые хүгжөөлгэдэ М. В. Келдыш айхабтар ехэ хубитаяа оруулһан байгаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Эрдэмтэ тухай дурасхаал болгожо, Москвада мүнхэлэлгын самбарнууд нээгдээ. Эдэнэй нэгэниинь — СССР-эй Наукануудай академиин Прикладной математикын институдай байшангай үүдэндэ, нүгөөдэнь тэрэнэй ажаһууһан Воробьевско шоссейдэхи байшанда бэхилэгдэһэн байна.

Эрдэмтын түрэһэн Ригэ хотодохи Горькиин нэрэмжэтэ үйлсын байшанда мүнхэлэлгын самбар мүн лэ нээгдээ.

(ТАСС).

ПАРТИИН ХАРДА ТҮСЭБ БҮГЭД ТАРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект дотор: «Арадай ажахые тогтууритайгаар урагшань даб-шуулан хүгжөөхэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэ-һэнэй ба хүгжэлтын эршэтэй арга замда экономикые оруулһанай... үндэһөөр совет хүнүүдэй һуудал байдалые улам саашадань һайжаруулха ябадал хангаха гээшэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол зорилго мүн болоно», — гэжэ хэлэгдэнэн байна.

Удаан болзорто табигдаһан КПСС-эй экономическа стратегиһэ болон арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол зорилгоһоо уламжалан, арадай һуудал байдал удаа дараалан һайжаруулха олон тоото хэмжээ ябуулганууд энэ табан жэлдэ бэелүүлхээр хараалагдана. Тиихэ зуураа арадай хэрэглэмжын эд бараагаар хангалгые һайжаруулха хэрэгтэ түрүүшын ээлжээнэй анхарал хандуулагдаха. «Гол шэглэлнүүдэй» проект дотор шухалын шухала түс зорилгые бэелүүлхэ арга замуд тодорхойлогдоо. Нэн түрүүн гүрэнэй национальна доходые байгша табан жэлдэ 18—20 процентээр дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр промышленностиин «А» бүлэгэй һалбаринуудай (үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ) ургалтада орходоо, «Б» бүлэгэй һалбаринуудай (хэрэглэмжын эд товарнуудые үйлэдбэрилгэ) булюу, түргэн ургалтые хангаха зорилго табигдана. Промышленна үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээнэй энэ табан жэл дотор 26—28 процентээр, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын мүн лэ 26—28 процентээр ургахада, хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ 27—29 процентээр ургаха байна бшуу. Энэ хадаа шэнэ табан жэлэй тон ехэ удха шанартай, онсо шэнжэ шанар болоно. Агропромышленна, эдеэ хоолой комплексые хүгжөөхэ түсхай шэглэлтэй комплексно программые бэелүүлхээр хараалагдана. Арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые, нэн түрүүн, хүн зондо үшөө гүйсэд хүртэдэггүй эд бараа үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ хэрэгтэ бии байһан бүхы арга нөөсэнүүдые гүйсэд элсүүлхэ шухала.

Буряад ороной хүнгэн промышленность, тэрэ тоодо тэрэнэй гол һалбаринь болодог нооһо үйлэдбэрилгэ диилэнхидээ ондоо нютаг-һаа асарагдаһан түүхэй эд хэрэглэдэг. Эдеэ хоолой промышленность нютагай түүхэй эдээр гол түлэб хангагдадагшье һаа, тэрэнэй түүхэй эдэй нөөсэнүүдэй гурбанай нэгэ хубинь ондоо тээнээ асарагдадаг. Өөрын продукци гаргалгаар республикын хүн зоной хэрэглэмжэ алин тухай хангагданаб гэһэн асуудал табижа, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин байгууламжа болон хүгжэлтын хэмжээе сэгнэбэл, нэгэшье һалбаринь экономическа гол зорилгодоо, илангаяа үйлэдбэрилгэнэн продукциингаа номенклатура ба шанарай талаар гүйсэд хүрэжэ шаданагүй. Тиимэһээ эндээ гаргаха аргатай байһан продукци ондоо тээнээ зөөжэ асарха баатай болоноб-ди. Нютагай түүхэй эдэй баазын ахир байлга тэрэнэй гол шалтагаан болоно. Мүн бэшэшье шалтагаануд байха.

Хүнгэн промышленность: Буряадай АССР-эй хүнгэн промышленностиин продукци нютагай улад зоной эрилтэ хэрэглэмжые ороной бүсад районуудтал адлаар, гүйсэд хангаха-һаа байтагай, гол түлэбэрынь шье хангаха аргагүй байна. Гаргагдаһан зүйлнүүдэй ассортимент бүри үргэн болоно, харин орон доторой хэмжээгээр түс һалбаринр предприятинуудай мэргэжэн, хоорондоо эд хэрэгсэлээ андалдан худалдаг заншал улам дэлгэрнэ. Илангаяа нэхэмэл будөөр, хубсаһа, гуталай зарим зүйлнүүдээр районууд хоорондын тиимэ үргэн хэмжээнэй андалдаа эмхидхэнгүйгөөр саашадаа болохогүй байна. Тэрэниие сүм тодорхойлһоной үндэһөөр районууд хоорондын харилсаа холбоонуудые гуримшуулжа, ашаг үрэ өхэтэй болгохо эзргэтэй.

Гэхэтэй хамта хүнгэн промышленностиин гаргаһан зүйлнүүдээр улад зониие хүсэд хангахын тула нютаг нютагай үйлэдбэриие али болохоор хүгжөөхэ хэрэгтэй. Манай республикада тиимэ арга боломжонууд бии. Гадна хүнгэн промышленностиие саашадань хүгжөөхэ эрхэ байдал болон арга боломжонуудые эзргэсүүлэн хараха, Зүүн Сибириин болон Алас-Дурнын областынуудай дундаһаа Буряадай АССР энэ талаараа эгэл таарамжатай зохид байдалтай гэхээр Түбхын түрүүндэ, үгаагдамал сэбэр нооһон, арһан гэхэ мэтэ түүхэй эдэй неесэ бии гээшэ. Гадна адлирхуу предприятинуудые хамжаан, нэгэ газарта ашаг үрэтэйгөөр нэгэдхэхэ үйлэдбэриин зарим тэды бааза эндэмнай байгуулагданхай бэлэн байнаниинь тон ехэ удха шанартай гэжэ хэлэгдэнэ. Дүршэл шадабаритай худалдаришэд болон мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, мүн хүнгэн промышленностиин техникэ болон технологиин хэдэ хэдэн һалбаринуудаар эрдэм-шэнжэлгын худалмэри ябуулха арга боломжонууд эндэмнай бии. Географическа байдаларшье, харгы замай талааршье продукци хэрэглэгшэд болон дуталдаһан түүхэй эд, материал эльгээгшэдэй хоорондо Улаан-Удэмнай тон зохидоор оршодог.

Хүнгэн промышленностиин хэдэ хэдэн шэнэ предприятинуудые республикада байгуулхадамнай, арадай ажахыде ашаг үрэ асэрха талаар дээрэ дурсагдаһан эрхэ нүхэсэлнүүд туһатай байха гэжэ һанагдана. Иимэ предприятинуудай ажахын тоосооной экономическа ашаг үрэнь бүхы һалбари доторой дундуур хэмжээнһээ багахан доошоошье байбал, харин гаргашалагдаһан мүнгэ зеериеэ ялала харюулжа шадаха байха. Мүнөө дээрэ республикын хүнгэн промышленность жэл бүри 10—12 миллион түхэригэй ашаг олзо оруулна.

Эдеэ бүгэдые хараадаа абан, һаяар республикадамнай хэдэн шэнэ предприяти байгуулаа һаа, зохихо байна. **Түбхын түрүүндэ нэхэлгын нооһон утаһа эзрэлгын предприяти Улаан-Удэдэ нээхэ шухала (нарин сэмбын комбинадай бүридэлдэ, магад). Хажуудаханаа гол түүхэй эд болодог угаагдамал нооһотой байбашье, 8 миллион хэһэг зүйл гаргаха хүсэтэй нэхэмэл гадар хубсаһанай фабрикын хэрэглэмжэ ондоо районуудһаа асарагдаһан утаһаар хангагдана.** Һалбари доторхи хангалтагүй түсэблэлгэһөө шалтагаалһан энэ таарамжагүй ябадалые арбан нэгэдэхи табан жэлдэ усадхаха хэрэгтэй. Утаһа эзрэхэдэ хэрэгтэй болохо химическэ нэбэрдэнэ Зүүн-Сибириин заводуудһаа асархада болохо.

Дурсагдаһан фабрикаһаа гадна, **бүри һаяар Улаан-Удэдэ гү, али республикын ондоо нэгэ хотодо гү, хахадынь нооһон, нэхэмэл бэшэ эд зүйлнүүдэй фабрика барихa байгаа.** Иимэ фабрикануд үндэр технико-экономическа үрэ дүн түйладаг, хэмжээгээрэ дан томо бэшэ байдаг гэжэ мэдээжэ.

Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадта үйлэдбэрилэгдэдэг сэбэр нооһо хэрэглэн, районууд хоорондын ба нютагай удха шанартай бүсад зарим тэды үйлэдбэринүүдые хожомоо байгуулхадэ болохол. Гэхэтэй хамта худалжэ байһан бүд нэхэлгын предприятинуудые бүри нарижуулһан техникэ тодхон табижа, һэльбэн шэнэлхэ, үргэдхэхэ саг ерээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Улаан-Удын нарин сэмбын комбинадай зарим хубиин хэгдэжэ байһан һэльбэн шэнэдхэлгэһээ уламжалан, мүнөө болотор шиидхэгдээгүй асуудал—**комбинадые үндэһөөрнь шэнэлэн үргэдхэлгые арбан нэгэдэхи табан жэлдэ захалха шухала. Экономическа талаһаань тодоруулһанай ёһоор, жэл соо нооһо сэбэрлэлгые 25 мянган тоннодо хүргэхэ, мүн 3,5 миллион дүрбэлжэн метр бүд гаргаха аргатай болохоор һэльбэн шэнэлэгдэхэ ёһотой.**

Оёдолой зүйлнүүдээр республикын улад зоной эрилтэ хэрэглэмжын 25 шахуу процентые мүнөө дээрээ хангадаг оёдолой промышленность бүд нэхэлгын ерээдүйн комплекстой бүри нягта үйлэдбэриин холбоотой болохо ёһотой.

Нютагай түүхэй эдэй бүсад зүйлнүүдые, түбхын түрүүн, арһа үйлэдбэрилдэг предприятинуудые барижа, дурсагдаһан комплекс дээрэ хожомоо нэмэбэл зохихо байна.

Эдеэ бүгэдэ хэмжэ ябуулганууд хүнгэн промышленностиин хүгжэлтын хэмжээе, мүн районууд хоорондын тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ зорилготой бшуу. Мүнгэ зеериин бага гаргашатай, гол фондын үндэр ашагтай, ажалай үндэр бүтээсэтэй болон гаргаяа харюуласатай шэнэ предприятинуудые байгуулга Буряадай АССР-эй бүхы промышленностиин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ горитой нүлөө үзүүлхэ, ажалда улад зонойнь хабаадалгын хэмжээ болон хубаарилгые һайжаруулха байна ха юм.

Эдеэ хоолой промышленность: эдеэ хоолой промышленностиин хүгжэлтын эршэ болон бүридэлэй шэглэлнүүдые тодорхойлходоо, нютагай түүхэй эдэй гүйсэд хүрэхэ баазатай эдеэ хоолой эгээл шухала олонхи зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ болон хэрэглэлгэ хадаа гансал юрэнхы хэмжээгээрээ бэшэ, харин ассортиментэрээшье тэнсүү байха ёһотой гэһэн онсо эрилтэ хараадаа абаха шухала. Хилээмэ, һү, хартаабха болон овощой гол зүйлнүүдэй, зарим үрэ жэмсүүдэй, пивэ болон пэрюун ундануудай үйлэдбэридэ дээрэ дурсагдаһан илгаа хабаатай. Улад зондо хэрэгтэй загаһа, асарагдаһан түүхэй эдээр хэгдэһэн кондитерска зүйлнүүд болон зарим бүсад зүйлнүүд гол түлэб нютагтаа үйлэдбэрилэгдэхэ ёһотой.

Мяха болон мяханай зүйлнүүдэй үйлэдбэриие хараха, ерээдүйдэ гансал ээнэдыгее хангалгаар тэрэ хизаарлагдаха бэшэ, харин мүнөөнэйхидэл адли, үйлэдбэрилһэн мяханай зарим тэды хубинь Алас-Дурна болон холын Хойто зүгэй районуудта эльгээгдэхэ байна. Юуб гэхэдэ, мяханай промышленностиин түүхэй эдэй нютагай баазын арга боломжонууд, мүн Улаан-Удын мяханай комбинадта түүхэй эд асаралгын талаар заншалта болоһон харилсаанууд энээниие тодорхойлно бшуу. Харин саашадаа нэгэ талаараа Алас-Дурнын түүхэй эдэй нөөсэнүүдэй ехэ болоһоной, мүн гадааданаа асарагдадаг мяханай хэмжээнэй доошоо орохо байһан дээрэһээ нүгөө талаараа хүн зоной хэрэглэмжэ физиологическа нормын ёһоор эдеэ хоолой зүйлөөр, тэрэ тоодо мяхаар хангаха зорилго шиидхэнэнэй үндэнөөр, мяханай зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ болон хэрэглэлгэ манай эндэ гол түлэб тэнсүү болохо эзргэтэй.

Хараата үедэ промышленна үйлэдбэриин хүгжэхэ районуудта городой түхэлэй шэнэ тосхонуудые байгуулгаһаа уламжалан, мяханай промышленностиин предприятинуудые республика дотор хубаарилан байгуулха хэрэг һайжаруулха шухала. Яруунын районой Озёрно тосхондо, БАМ-ай Молодёжно тосхондо гү, али Северобайкальск хотодо, мүн Түнхэнэй райондо томо бэшэ мяханай комбинадуудые барихаар, Улаан-Удын болон Наушкын **мяханай комбинадуудые, тэрэшэлэн шубуунай мяха үйлэдбэрилдэг зарим предприятинуудые һэльбэн шэнэлхээр хараалагдана.**

Бүри һаяын жэлнүүдтэ Гусиноозёрск, Закаменск, Северобайкальск хотонуудта һүнэй заводуудай, Улаан-Удэдэ холодильнигай барилга, мүн республикын районуудай хэдэ хэдэн предприятинуудые һэльбэн үргэдхэлгэ хараалагдаба.

Мүнөө худалжэ байгаа Үнэгэтэйн, Кабанскын, Түнхэнэй, үрэ жэмэс—овощ буйлуулгын заводуудай болон бүсад адлирхуу предприятинуудай үйлэдбэриин техническэ хэмжээе дээшэлүүлгэ аргагүй шухала болоод байна.

Продукциин ассортиментые үргэдхэлгэ, илангаяа продукциин бүхы зүйлнүүдэй шанарые дээшэлүүлгэ республикын эдеэ хоолой промышленностиин шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй шанар дээшэлүүлгэ тарялан, фермэнүүдһээ эхилэн дам саашаа хэрэглэгшын стол хүрэтэр үргэлжэлхэ ёһотой. Жэшээнь, хадагалгын болон зөөлгын шатануудай эрхэ байдалые эрид һайжаруулжа, мүнөө үедэ үйлэдбэриин болон худалдаа наймаанай өхэнхи предприятинуудта угаа һандаранги ядаруу байдалда ороод байһан хадагалалгын ажахые эмхи гуримтай болгон, зүб мүртэнь оруулхаар болоо.

Манай республикын эдеэ хоолой промышленностиин хүгжэлтые хараалхадаа, саашанхи жэлнүүдтэ бүхы орон доторнай бэелүүлэгдэхэ эдеэ хоолой комплексно программатай тэрэниие зохилдуулан шиидхэхэ ёһотой гэжэ һанагдана.

Холимог тэжээл үйлэдбэрилдэг промышленность хадаа эдеэ хоолой промышленностьда дутэрхы, хүгжэлтын үргэн замда гараха бүхы арга боломжотой һалбари болоно. Сүүдхэдэ 400 тонно холимог тэжээл гаргаха хүсэтэй Сэлэнгын заводой, мүн Хойто-Байгалай райондо адлирхуу заводой барилга арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хэгдэхэ юм.

Тус һалбариншье, тэрэнэй түүхэй эдэй баазыншье хүгжэлтын эршэ, бүридэл болон хэмжээе тодорхойлһон, республикын хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые эрдэм наукын тодорхойлһон физиологическа нормыч ёһоор эдеэ хоолоор хангалга болбол Буряадай АССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин холын хараата гол зорилго мүн. Тиигээд байхада, имагтал һарбайһан түүхэй эдынь һанаа амархан абажархёод һууха бэшэ, харин хэрэглэгшэдэй талые харан, худоо ажахын байгуулламжые улам нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ эдеэ хоолой промышленность эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ эзргэтэй. Аграрно-промышленна нэгэдэлэй юрэнхы шэглэлнүүдһээ уламжалан, иимэ нүлөө үзүүлхэ арга замуд тодорхойлогдохо ушартай.

Г. РАДНАЕВ,
СССР-эй Науканууудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Экономическа шэнжэлгэнүүдэй таһагай ахалагша эрдэмтэ худалмэрилэгшэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

тоотно мэдээсэл

ШУХАЛА АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭБЭ

КПСС-эй Ахын райкомой ээлжээтэ пленум боложо, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проекттэй зохилдуулан районно партийна организациин баелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Түс асуудалаар элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Бужинаев хээ.

Элидхэлшэ КПСС-эй ЦК-гай хараалһан гол шухала асуудалнууд дээрэ тогтохо зуураа, районой партийна организациин ажал ябуулгын зарим тэды дүнгүүд тухай хэлэһэн байна. Арбадахи табан жэлдэ районой ажалшад муу бэшээр ажаллажа гараа. Һү, нооһо үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха хэмжээн ургаа. Үнэрһэн табан жэлдэ район хоёр дахин КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совет-дэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Тэрэшэлэн эдеэ жэлнүүдтэ ажахынуудай материально-техническэ үндэнэ һуурин нилээд бэхижээ. Хүнда хүшэр худалмэри онцһожоруулха, хүнгэдхэхэ талаар баһал ехэ худалмэри хэгдээ. Тиихэдэ ехэ барилга хэгдэнэн байна. Малшадай байрануud электрын элшэ хүсөөр хангагдаа.

Мүнөө районой ажалшад КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор уттахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, габшагай шангаар ажаллажа байна. Район доторoо үүсхэл гаргаһан «Улаан-Аха», «Коммунизм» колхозуудай һаалишад болон хонишод абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Хори гаран малшад арбадахи табан жэлэй түсэб болзорһоонь холо урид дүүргээ.

Гэхэтэй хамта энэ табан жэлдэ бүхы хараалһанаа бэелүүлжэ шадаагүйбди гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Илангала мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ сехэ дутагдалнууд ушарна. Һүүлэй жэлнүүдтэ малай тоо толгой үсөөрөө. Энэһэнһээ уламжалан гүрэнэй түсэбүүд дүүргэгдэнэгүй. Тиимэһээ бүхы коммунистнуud болон ажалшадай мүнөөдэрэй гол шухала зорилго гэхэдэ, эдэ дутагдалнуудаа дары усадхаха хэмжээнүүдые абажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ бата һуури табиха болоно. Саашань элидхэлшэ һү, мяха, нооһо үйлэдбэрилгые эрид дэшэлүүлхэ тухай хэлэхэдээ, адуу үсхэбэрилгые һайнаруулха тухай тогтоһон байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ «Улаан-Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организациинуудай секретарьнар С. Д. Самбаев, А. Ц. Папаев, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Б. С-Ж. Мунконов болон бүсад хаба-адажа үгэ хэлэхэдээ, ажахынгаа ажал хэрэгүүд, КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэхэ талаар ямар худалмэри ябуулдаг тухайгаа хөөрэһэн байнад.

Пленум хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталан абаа.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.

Захаамнай ажаһуудал комбинадай трикотаж и дэг цехтэ Т. Л. Жалсанова арба гаран жэлэй турш ажалладаг. Тэрэ гар сө гоор хүүгэдэйшье, ехэ нүүдэйшье трикотаж хү һа нэхэдэг байна. Тэрэнэй тээнэн зүйлнүүдые хүн дуратайгаар худалдан аб Татьяна Ламожаповнада хил хэхэ дуратай бай Үйлэдбэрийнгөө түсэбые үр лэн дүүргэдэг Татьяна можаповна Хүндэлэлэй мотануудаар, үнэтэ баг дээр нэгэнтэ бэшэ шан даһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Захаа най районой ажаһуудал комбинадай худэлмэрилэг Т. Л. Жалсанова.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

МҮРЫСӨӨНДЭ ОНСО АНХАРАЛ

Олон тиражтай «Локомотив» (ЛВРЗ), «Полет» авиазавод), «Импульс» (прибор бүтээлгын завод), «Текстильщик» (нарин сэмбын комбинат), «Трудовая вахта» (мяха консервын комбинат) газетэнүүдэй социалис мүрысөө харуулха талаар ябуулдаг худэлмэри тухай тэмдэглэл.

Социалис мүрысөө эмхидхэлгые саашадань нарижуулан хүгжөөхэ, ажалша коллективүүдэй ажалда, хүмүүжүүлгын хэрэгтэ үзүүлэг нүлөөень улам дээшэлүүлхэ талаар олон тиражтай газетэнүүд ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Энээниие хэблэлэй түс органуудай худэлмэрилэгшэд һайн ойлгоно, тиимэһээ үдэр үдэрэйнгөө ажал ябуулгана нимэ шухала асуудалда онсо анхарал хандуулжа, мүрысөөнэй асуудалнуудые газетэнүүдэйнгээ хуудаһануудта яһала үргэнөөр харуулна.

Үнэгэрһэн 1980 он элдэб шухала үйлэ хэрэгүүдээр яһала баян байба гээшэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй, фашис булимтарагшадые бута сохиһоор 35 жэлэй ойнуud, партийн ээлжээтэ XXVI съезд зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэри абаһан ушар ажалша коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо эршэ оруулаа.

«Мүрысөөнэй дневник», «Уллагануудай дүүргэлтые шалганалбди», «КПСС-эй XXVI съездые үгтуулан», «Табан жэлэй түрүүшүүл», «Сагые ахигшад», «Мүрысөө үүсхэгшэлтэ», «Мүрысөөндэ илагшад», «Арбадахи табан жэлэй вахтада», «Хүршэнэртэйгөө мүрысөөндэ», «В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойло — ажалай бэлэгүүд» болон бусад ниитэ гаршагууд мүрысөө һайнаар харуулхалань туһална гэжэ тэмдэглэмээр.

Гаршагуудай олон ондоо байһан ушар мүрысөө бүхы баялиг соонь харуулха эрмэлзэлтэйгээр олон тиражтай газетэнүүдэй худэлмэрилэгшэдэй худэлдэг байһые харуулна. Онсолходо, бүхы табан газетэ социалис мүрысөөндэ ушарһаа ушарта хандангүй, яһала сэхэ шуud саг үргэлжэ ябуулдаг болоо гээд хэлэхээр байна. Энэ хэрэг КПСС-эй ЦК-гай июниин (1980 он) Пленумэй һүүлдэ илангаяа һайжарһан байха юм.

Жэшээлхэдэ, «Трудовая вахта» газетэ партийн XXVI съездэ зорюулгаһан габшагай долоон хоног бүхэнэй дүнгүүдые согсоборилон харуулдаг болоһон байна. «Полет» баһал нимэ арга хэрэглэнэ. Харин бэшэниинь—«Локомотив», «Импульс» болон «Текстильщик» съездын урдахи мүрысөө ямар аргаар харуулхаяа үшөөл тодоруулаагүй байһаар.

Заримдаа, илангаяа «Импульс», социалис мүрысөөндэ илажа ябаһан, гээгдэлдэ ороһон коллективүүдые дурдана. Зүгөөр ямар аргаар амжалта туйлагдааб, юундэ гээгдэлдэ орооб гэжэ харуулагданагүй. Тиимэһээ «Трудовая вахта» газетые уншахада һонин бодолнууд, мэдэрэл түрэнэгүй, туһа, нүлөөень үшөөл бага байна.

Предприятинуудайнгаа «Хүндэлэлэй самбарнуудые» бүхы табан газетэ толилдог заншалтай. Гэбэшье ямар нэгэ түрүү бригада, участок, цех гү, али үйлэдбэриин түрүүшүүл тухай бэшэхэ һэдэлгэ хэнгүй, тэдэнээ миинлэ тоолоод гарашанад. Иигэжэ түрүү дүй дүршэл тараaха ехэ зохид арга боломжо хэрэглэгдэнгүй үлэнэ.

Съездэ зорюулагдаһан мүрысөө харуулалгын талаар үшөө нэгэ ажаглалта дурдая. Юуб гэхэдэ, эдэ бүхы газетэнүүд тус мүрысөөнэй ябаса тухай дуулгана, һануулна. Теэд тэрэниие хүсэд хэмжээндэ шэнжэлхэ, согсоборилхоор бодомжолногүй, энэ худэлөөнэй охин соогуур тодорһон шиидхэгдэхэ асуудалнуудые харуулнагүй, шиидхэхэ арга замуудые тодоруулнагүй.

Саашань харахада, социалис мүрысөө харуулха юрэнхы ёһо заншал «Локомотивһаа» бэшэ газетэдэ харагданагүй гэжэ онсо тэмдэглэмээр байна. Тиимэһээ «Трудовая вахта», «Импульс», «Полёт», «Текстильщик» газетэнүүдэй редакциинууд социалис мүрысөө харуулха аргануud тухайгаа 'һайнаар бодожо үзөөд, энэ гэжэ харамаар өөһэдын заншалта ёһодэ оруулха ёһотой гэжэ һанагдана.

Иимэ 'һайн жэшээ болгон ЛВРЗ-гэй «Локомотив» газетын редакциин худэлмэри тухай тогтоё. Юуб гэхэлэ, «Үндэр ашаг үрын ба шанарай табан жэл» гэһэн гаршаг доро энэ газетэдэ тусхай хуудаһан гаргагдадаг юм. Тиихэдээ бүхы материалнуудынь «Гээглэгшэлгүйгөөр ажаллаха» гэһэн гаршаг доро толилдогдоно.

1980 оной турша соо 7 нимэ хуудаһан гаргаглаа. Иихэдээ долоон хоног соо нэгэ улаа хэблэгдэгэ газетэдэ хөөр һарада нэгэ дахин нимэ хуудаһанай гарадагынь һайн байна. Иимэ тусхай хэмжээ ябуулгын ашаар социалис мүрысөө харуулха бүхы худэлмэри ябуулхала. тэрэнэйнь гуримшаха, сэхэ шуud, аша үрэ ехэтэй байхань дамжагүй.

Тус хуудаһануудые уншахада, «Локомотивай» коллектив энэ талаар горитой дүй дүршэлтэй болонхой гэжэ тодорно. Тиигэжэл рэ хуудаһан бүхэнэйнь ү үрэ хараа байса дэ уншагшадай онсо а татана.

«Ажалай журам бэхи хэ», «Уялгын дүүрг шалганабди», «Заводой нарай үдэрнөө», «Локо та» харюусана», «Би дулдыдана», «Үүсх уламжалан»... гэхэ мэт нирхолтой ниитэ гарш гайгаар социалис мүр тухай хуудаһануud эн зетэдэ гаралаг байна.

Эдэ хуудаһануудай шанар ехэ. Зүгөөр мүр хабаадагшад, юрэ дэлмэришэдэй эндэ жануудаа үсөөн дахи баалдалаг ушар хадаа хуудаһануудай дутуу болоно.

Бүхы газетэнүүд хы шэглэлтэй матери даар үсөөн байдаг дут

Илангаяа «Тр вахта» ба «Импульс» тэнүүдтэ фото-зурагуud байна. Энэ ушарта фо фуудые һургаха асуу бойсо гарана. Бу АССР-эй Журналист холбооной правлени, фото-хэрэгэй секци фо фуудые бэлдэхэ үүргэ гэжэ уялгатай.

Олон тиражтай тус тэнүүдэй эдэбхитэй шэгшэд яһала олон, те дэнэртэй тусхай хуу ябуулагдаха ёһотой. Ү хэдэ, «Текстильщик» комбинадай хүтэлбэр кварталда нэгэ удаа гаа толилдог юм. Н комбинадай директор Альцман, парткомой тарь В. А. Агалова, комой түрүүлэгшэ Л. Г ницкин болон бусад шадта хандажа, кол вэйнгээ гол зорилгонуу хай хөөрэжэ үгөө һэн. на тус газетэдэ мэ тэд, цехүүдэй начальн мастернууд, бригадые шад, худэлмэришэд хо шэжэ байдаг.

Тус газетэнүүдэй нууд дээрэ шанарай лаар һулахан матери үшөөл гарадаг зандаа рим гаршагуудай ном номерто «нүүжэ», ушаг анхаралда торсолдохо лиһон ушарнууд үшөө раддана.

Гадна Улаан-Удын пр ленна предприятин олон тиражтай газе жанрайнгаа талаар байха юм.

Арбан нэгэдэхи табан дэ арадай урда табиһа ри ехэ зорилгонуудһа жалан, мэдээсэл дам хэрэгсэлнүүдэй үүрг дээшэлнэ, журналист харюусалга улам урга шэл.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИ
КПСС-эй обк хэблэлэй секц инструк

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ ҮГТУУЛАН

НАУЧНА ҮЗЭЛ БА СОЦИАЛЬНА ЭДЭБХ

САЯАД ОНУУДТА Коммунис парти экономическа стратегиеэ дам саашадань шуud сэхээр бэелүүлхэ юм. Бүхы нинтын үйлэдбэриин ашаг үрые улам саашадань дээшэлүүлһэнэй, ажалай бүтээсые ехэдхэһэнэй, совет хүнүүдэй социальна ба ажалай эдэбхи хэшээлые ургуулан бадаруулһанай үндэнөөр арад зоной ажабайдалай материальна болон соёлой хэм хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дэбжээхэ, хүнэй али бүхы талаһаа хүгжэхын тулада эрхим һайн эрхэ нүхэсэл байгуулха гээшэ тэрэ стратегиин эгээл дээдэ уг зорилго мүн болоно» гэжэ партийн XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй үе шатада манай арадай үмэнэ байгаа орёо бэрхэ зорилгонуудые бэелүүлхэ арга замуud эндэ эрдэм ухаанай үндэнөөр гүнзэгыгөөр тодорхойлогдонхой. Ажалшадай, совет обществын бүхы эрхэтэдэй социальна эдэбхи хэшээлые хүгжөөхэ гээшэ онсо шухала удха шанартай хэрэг болоно.

I.

СОЦИАЛЬНА ЭДЭБХИ хадаа шэнэ общество, хүнүүдэй хоорондын шэнэ харилсаа бии болгохо ниитэ арадай хэрэгтэ хүн бүхэнэй, коллектив бүхэнэй хабаадалсалгын хэм хэмжээн мүн. Үйлэдбэриин экономическа ашаг үрые дээшэлүүлхэ, машина, материал болон саг эрхимээр ашаглаха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар шэнэ арга боломжонуудые саг үргэлжэ эсэшэ сусашагүйгөөр бэдэрхэ гээшэ социальна эдэбхи хэшээл болоно. Манай ажабайдалда, зарим хүнүүдэй аша абарида үзэгдэдэг элдэб эсын таарамжагүй зүйлнүүдтэ эбсэшэгүйгөөр хандаха гээшэ мүн лэ социальна эдэбхи болоно.

Ажалшадай социальна эдэбхиин дээшэлхэ тума экономическа, ниитын-политическэ ба зан заншалай асуудалнууд улам түргэнөөр амжалтатайгаар шидхэгдэнэ. Совет хүнүүдэй үмэнэ байгаа ехэ зорилгонуудай алинниншье миин өөрөө дүүргэгдэшэдэг бэшэ юм. Тэдэниие шидхэхын тулада бүхы арадай зүгһөө ехэ эдэбхи хэшээл гаргадаха эзргэтэй.

Социальна эдэбхи хэшээл дээшэлүүлхэ, хүгжөөхын тулада юун хэрэгтэйбэ?

Ушар ёһо мэдэлгэ гээшэ бодото ажал ябуулгын эрхэ нүхэсэлынь хододоо байдаг гэжэ мэдээжэ. Дэлхэйе һайса мэдэнгүйгөөр, тэрэниие хубилгаха аргагүй. Хүн гээшэ уг шанараараа зохёон байгуулагша юм. Зүгөөр бодото байдалые тэрэ хэр дүүрэнээр, гүнзэгыгөөр, зүбөөр шэнжэлэн ойлгоноб. тэрэнһээнь дулдыдан, тэрэнэй зохёохы шадабари бэлигынь элирэн гарадаг. Эгээл тиимэһээ научна үзэл суртал шудалан, ойлгожо абаха гээшэ социальна эдэбхи хэшээл хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь б. һан, мүнөөшье байһаар юм.

К Маркс болон Ф. Энгельс, тэдэнэй хэрэгые сэсэн мэргэнээр үргэлжэлүүлһэн В. И. Ленин тиимэ үзэл суртал бии болгоо юм. Манай болон аха дүү бусад коммунис партинуудай документнуud дотор тэрэ үзэл саашадаа хүгжөөгдөө, мүнөөшье хүгжөөгдэнөөр.

Марксистско-ленинскэ үзэл суртал хадаа байгаали болон обществын ниитэ юрэнхы жама ёһонуудые, мүн дэлхэйе социалис ёһоор хубилган, коммунизм байгуулха зайлашагүй байһые тодорхойлһон нэгэн бүхэли олон тобшолол ба һанал бодолнууд болоно. Энэ үзэл яахадаа научнаб гэхэдэ, тэрэ ниитын ажабайдалай хүгжэлтын жама ёһонуудые шэнжэлэн, саашанхи шэглэл болон эрилтэнүүдыень тодорхойлдог. Харин буржуазин сурталшад хэлэхэдээ, марксистска үзэл хадаа һанаанһа абажа, элдэб уг зорилгонуудые найруулаад, дэлхэйдэ «баадхан абхуулхые» һэдэнэн ябадал гэһэннүүгээр гүрдэдэг байна. Үнэндөө марксизм-ленинизм обществын өөрын хүгжэлтэһөө дулдыдан гараһан уг зорилгонуудые табидаг. Эгээл тиимэһээ ехэ бэрхэшэлнүүдэй дайралдабашь тэдэ зорилгонууд бодото дээрээ заатагүй бэелүүлэгдэдэг.

Манай экономикын тогтууритайгаар, түргэнөөр хүгжэлгэ, обществын социальна байгууламжые түсэбэй ёһоор хубилгажа, тэрэнэй социальна талаараа улам нэгэн адли бололго, научно-техническэ эрид хүгжэлтые үргэлжэ дээрэнь дэлгэрүүлгэ гэхэ эзргын үйлэ хэрэгүүд манай зорилгонуудай бодото байдалһаа үндэһэлэн табиг

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН»
гэһэн конкурсдо ерэһэн очерк

ҮНЭН СЭДЬХЭЛ, АЛТАН ГАР

ТОЙРООД ДОБО дошо болотор, урдын үбгэдэй улаан залаата малгай мэтэ шобойсо ведэнь обоолжорхиһон болдогууд наранай һулахан элшэдэ холоһоо ялалаан харагдаха юм. Одоол эндэ, газарай нюрууе дохолтуулжа байгаад, сүмэ-юмэ малтажархиһан ганга ехэ нүхэн, гүнзэгы ухаабануud соогуур ябахада, мүнөөнэй мундуу хүсэтэ машина, техникын эршэтэ эрьесэ болоод, нэтэрүү зоригто нүүрһэшэдэй эсэшэгүй эрмэлзэл — соробхилмо халуун олин эзэлүүдгүй мэдэрэгдээдхидэг. Энэмнай нээмэл аргаар «хара алта» малтан абадаг Буряадаймнай домоголото — Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхай одоо мүн даа.

Үндэрэй ороһоо обеорон хирахада тэрүү тэрэ, гүнзэгы худагай оёор мэтэ доро холо газарта шингтэй шорой даахысаа ашажархиһан 40—75 тоннын хүсэтэ БелАЗ-ууд хүндэ хүндөөр уухилалдан, хүхэ утаа хахан турьяажа, ташаланганаһан үндэр эрьенүүдые тойрон жудхэнөөр өөдөө гаранад. Тэдэнэй тэг дундань — электрын элшэ хүсөөр худэлгэгдэдэг ЭКГ-4,6 түхэлэй абарга худэр экскаватор хулээнэн буха мэтэ хүри улаан тооно шорой үрхирүүлэн, байра дээрэ эзэсэг шэнги эрьелдэжэл байха юм. Хараха янзада худэржэнэн марягаайшье һаа, үрин хонгор шэг шарайтай, кабина соогоо ехэл забда сүлөөгүй ажаллажа байһан, үнөөхи үндэр-үндэр болдог үбгэнүүдые «бодхоодог» хүнүүдэй нэгэнтэйнь танилсая.

...Дайнай шархын үшөөл хүсэд хатаадуй, 1948 он һаял гараад байгаа. Тэрэ үедэ хамаг юумэнэй үшөөл хүрэсэлдэжэ ядажа байлан хүшэр үе саг һааб даа. Тиихэдэ үшөөл гүлмэр, һаял 16-тай боложо ябаһан Пётр хүбүүн шахтёрнуудай хальбагар үргэн хүрэз гартаа барижа, нүүрһэ удхалжа эхилһэн намтартай. Бүри хожомынь даа, уялгата албаяа дүүргээд, табяад онуудта Гусиноозёрск хотын гурба дугаар ГПТУ-да һуралсажа, тэрэ гэһэнһээ хойшо түрүү солотой машинист болотороо ургаһан, шэжэмтэ нарин оньһые сэдьхэлэйнгээ дүү мэтэ һайн мэдэхэ — дээдэ гарай мэргэжэлтэй — Пётр Илларионович Коновалов гэшэл даа.

Уулзахал бүхэндэм үүрилна. «110—120 тонно хүрэтэр ашаа тээдэг БелАЗ-уудай абтахада, хамагайнгаа урда орохол байхабди», — гээд, уурхайн хүтэлбэрилэгшэд маниие найдуулдаг. Шүбуунай дальбераахай намар, тоолобол, найдамтай гэшэ гүбэ, — зуугаад тоннын бункернуудһаа дутуугүй тэдэ гигант-техникын ерэһэн лэ хойнонь хэлсэнэ, харана бээзбди гэһэндэл, — Петр Илларионович наадан һагад хэлээд, саашань үргэлжэлүүлбэ. — Холбоолжоной уурхайда бүхыдее 15 экскаваторта бригада бии юм. Эдэнэй гурбаниинь табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. Иимэ байдал «Гээгдэгшэдгүйгөөр худэлхэ» гэһэн ростовско түрүү онол аргые нэбтэрүүлхэ талаар манай коллектив дотор горитой худэлмэриин үшөөл үрэ түгэс ябуулагдаагүйн хойшолон болоно. КПСС-эй горкомой бюрогой гэшүүн байһан тула үндэһэн шухала энэ асуудал һаяын сагта зүб мүрөөрнь шиидхэһэй гэжэ хүсэхэ, оролдохо байнаб...

Зүбынь арагуй. Нэмэлтэй юумэн гэхэдэ, РСФСР-эй габьяата шахтёр П. В. Балалаевшниковай хүтэлбэрилдэг экскаваторна бригадын үндэнэ һуури дээрэ нэгэдэмэл горно-транспортна гурим баримталан худэлхэ эмхидэл эндэ түрүүшынхеэ байгуулагданхай. Иимэ түрүү, шэнэ онол арга хожомоо аша үрэез харюулхал байха. Тиимэнээ һайн һайхан энэ үүсхэлтэ хэрэгэй «ошо галханиие огто үнтаргаажархингүй, саашадань дэгжээн бадаргаа» һаань, али алинданьшье аша туһатай, үйлэдбэрилдэг эсхэлгын цех түрүүлэн зандаа.

— Эсхэлгын цехэй нэгэ неделиин даабари ямар юм?

— Нэгэ үдэрэйнь даабарие абажа харабал, һуралшадай үмдэхэ самса эсхэлгээр нимэ байна: үдэр соо 740 самса эсхэхэ ёнотой, тиихэдэ табан үдэр соо гэхэ гү, али недели соо 3700 самса эсхэхэ болоно.

Эсхэгшэдэй худэлмэринь бүд дэлгээжэ үгэдэг нүхэдһөө баһал дулдыдадаг. Энэ таларр гол предприятиимнай бүд дэлгээгшэд коммунист Галина Ивановна Рябова, мүн тэрээнтэй суг худэлдэг Зоя Лазаревна Стародуоцова гэгшэд ехэл һайн дүнгүүдые туйладаг. Тэдэнэр арбадахи табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэл хахад соо дүүргээ юм. Һара бүриингөө даабарие 150 процент дүүргэдэг эдэ нүхэд 1981 оной түрүүшын кварталай үилые съездыйн нөөгдөхэ үдэр болотор дүүргэхээр шармайна.

Надежда Гавриловнагай хөөрөөн дээрэ нэмэжэ хэлэбэл, үнэхөөрөө, «Туяана» нэгэдэлэй түрүүшүүлэй ажалай амжалтануud һайн гээд тэмдэглээ. Тэдэнэй дүй дуршэл баян. Тус нэгэдэлэй 37 модельдэнь Шанарай тэмдэг олгогдонхой. Эндэ табан жэлэй туршада мэргэжэһэн табан шэглэл үйлэдбэриндэ иэбтэрүүлэгдэжэ, ажалай бүтээсэ 35 процентээр дээшэлүүлэгдэзэ. Энэ хөөрэлдөөе Г. БАДМАЕВА бэшэжэ абаба.

Манай хөөрэлдөөн

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРНО

Түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые угтуулан, совет хүн бүхэн, ажалша коллектив бүхэн эрхим һайнаар худэлхые оролдожо байнхан. Тэдэнэй тоодо республикымнай түрүү предприятиуудай нэгэн, өдөлой «Туяана» нэгэдэл орно. Мүнөө тус нэгэдэлэй инженер Н. Г. Коногоровада хэдэн асуудалтайгаар хандабаби:

— Надежда Гавриловна, «Туяана» нэгэдэлэйтнай өдөлөөд арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые хэр зэргэ дүүргэбэ гээшэб?

— Энэ үедэ бүхы нэгэдэлэй 95 миллион 402 мянган түхэриг хубсаһа хунар оёхо түсэбтэй байгаадаа. Имагтал хүн бүхэнэй оролдолгын ашаар энэ түсэбөө 3 миллион 301 мянган түхэриг хүргөөбөө. Энэмнай 3,6 процентээр үлүүлэгдэнэн болоно. Тиихэдэ бэлэн болгогдоһон продукция худалдаха тамар түсэбөө 2 миллион 433 мянган түхэриг үлүүлэн хүргэсэн байнабди.

— Нэгэдэлэйтнай гол предприятиие ямар амжалтатай?

— Баһал һайн хүдэлөө. Тэрэ жэлэй түсэбэй ёноор 2 миллион 456 мянган түхэриг хубсаһа хунар оёхо дүрбэгэ 33 миллион 3-46 мянган түхэриг хүргэжэ

Ажалай түрүүшүүлэй арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэгшэдэй тоо хэды болоо гээшэб?

— 203 хүн арбадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ юм. Коммунис ажалай ударникуud Надежда Артемьевна Туманова, Наталья Николаевна Богомолова гэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэжэ шадаһан. Гусиноозёрскын филиалай оёдолшон, мүн коммунис ажалай ударник Павлина Кирилловна Горелова энэ хугасаада хоёр табан жэлэй даалгабари бэлүүлбэ. Тэрэ һурган хүмүүжүүлэгшын үялые эрхимээр дүүргэдэг. Юһэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй ударник. Мүнөө КПСС-эй XXVI съездын нөөгдөхэ үдэр болотор 1981 оной гурбан һарынгаа даабари дүүргэхэ хүсэлтэй. Энэ үгэдөө хүрэхэ байһаниинь лабтай.

Бэшүүрэй филиалһаа Мария Макаровна Утенковагай бригада түрүүлжэ ябана. Арбадахи табан жэлэйнгээ, мүн 1980 онойнгоо түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Мүнөөшье һайн амжалтануудтай.

— «Партиин XXVI съездэ— габшагай ажалай 26 недели» гэһэн уряа доро дэлэрһэн худэлөөн ямар дүнгүүдтэйб?

— Хорин гурбан неделиин дүнгөөр Анна Самсоновна Ковалевагай халаан түрүүлжэ ябана. Хүүгэдэй самса, куртка, наволочка болон бусад зүйлнүүдые хорин гурбадахи неделиин хугасаада 2280 мянган түхэригэйхиие оёхо ёнотой һэн. Энэнь 112,9 процент дүүргэгдэз. Ондоогоор хэлэхэдэ, 2575 мянган түхэригэй зүйлнүүд оёгдоо. Надежда Георгиевна Шестаковагай хүтэлбэрилдэг эсхэлгын цех түрүүлэн зандаа.

— Эсхэлгын цехэй нэгэ неделиин даабари ямар юм?

— Нэгэ үдэрэйнь даабарие абажа харабал, һуралшадай үмдэхэ самса эсхэлгээр нимэ байна: үдэр соо 740 самса эсхэхэ ёнотой, тиихэдэ табан үдэр соо гэхэ гү, али недели соо 3700 самса эсхэхэ болоно.

Эсхэгшэдэй худэлмэринь бүд дэлгээжэ үгэдэг нүхэдһөө баһал дулдыдадаг. Энэ таларр гол предприятиимнай бүд дэлгээгшэд коммунист Галина Ивановна Рябова, мүн тэрээнтэй суг худэлдэг Зоя Лазаревна Стародуоцова гэгшэд ехэл һайн дүнгүүдые туйладаг. Тэдэнэр арбадахи табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэл хахад соо дүүргээ юм. Һара бүриингөө даабарие 150 процент дүүргэдэг эдэ нүхэд 1981 оной түрүүшын кварталай үилые съездыйн нөөгдөхэ үдэр болотор дүүргэхээр шармайна.

Надежда Гавриловнагай хөөрөөн дээрэ нэмэжэ хэлэбэл, үнэхөөрөө, «Туяана» нэгэдэлэй түрүүшүүлэй ажалай амжалтануud һайн гээд тэмдэглээ. Тэдэнэй дүй дуршэл баян. Тус нэгэдэлэй 37 модельдэнь Шанарай тэмдэг олгогдонхой. Эндэ табан жэлэй туршада мэргэжэһэн табан шэглэл үйлэдбэриндэ иэбтэрүүлэгдэжэ, ажалай бүтээсэ 35 процентээр дээшэлүүлэгдэзэ. Энэ хөөрэлдөөе Г. БАДМАЕВА бэшэжэ абаба.

ЗАНШАЛТА

ҮҮЛЗАЛГАНУУД

Эдэ үдэриүүдтэ районой [illegible], совет, профсоюзай [illegible] организациинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадтай үүлзажа, [illegible] туһатай хөөрэлдөөнүүдые [illegible]гэнэ. Үүлзалгануud дээрэ ажахынуудай болон эмхи [illegible]инуудай хүтэлбэрилэгшэд [illegible] зоной урда тооходог юм. [illegible]лам, Хасуурта, Аалан, бусад [illegible]сонуудта нимэ хэмжээ [illegible]лганууд үнгэргэгдөө.

Хасууртада болоһон үүлзалгаа- КПСС-эй райкомой нэгэдэ- [illegible] секретарь П. В. Бахаев, Бу- [illegible] ардай депутадуудай [illegible]онно Советэй гүйсэдкомой [illegible]рүүлэгшэ Г. П. Новолодский [illegible]тэй хабаадалсаа.

Ж. БАДМАЕВ.

Хүдөө бэшэгшэ А. Шулуновой буулгаһан зураг дээрэ Галина Илларионовна Думновае харанат. Энэ нүхэр 27 жэлэй туршада Улаан-Удын районой Тарбагатай тосхоной поликлиникэдэ лаборантаар хүдэлнэ. Ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг мэргэжэлтэ нютагайнгаа хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ үнэтэ бэлэгүүдээр оло дахин урмашуулагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. И. Думнова.

[illegible] туһань имагтал полит- [illegible]ада алирэн тодордог.

Үзэл сурталайнгаа үнэн [illegible] байнада этигэлгэ, ле- [illegible] партиар толгойлог- [illegible]ог арадай хэрэгые хам- [illegible]аар ходоодоо өөлэн байл- [illegible] пролетарска, социалис [illegible]ернационализмын гол [illegible]уудые хөлөөриишэгүйгөөр [illegible]лхэ, мүн социализм [illegible] империализмын хоорон- [illegible] болоно байгаа ангинн [illegible]ондэ өөрынгөө эзэлдэг [illegible]рние тодоор ойлгон мэ- [illegible] бэшэ научна үзэл [illegible]талай политическэ талын [illegible] шухала зүйлнүүдынь [illegible].

Научна үзэл сурталай по- [illegible]ческэ, мүн экономическа [illegible] ооделнууд имагтал [illegible]ческо-ленинскэ һургаал [illegible]далха үедэ бүрилдэдэг [illegible], харин ооществын оо- [illegible] бүхы ажабаидалһаа, [illegible] үнэй өөрынь дүй дур- [illegible]өө дулдыдан бии болоо- [illegible] юм. Харин энэнь схэ [illegible] үйлэ хэрэг мүн. Юун- [illegible] гэхэдэ, заримдаа хүнүүд [illegible] юумые ондо ондоо- [illegible] ойлгодог, сэгнэдэг оай- [illegible] юм. Мүнөө ажалшадай [illegible] байдал улам һайжар- [illegible] байдаг. Энээнпээ дулды- [illegible], олонхи хүнүүд хуойин [illegible]өөн нинтын аша туһын [illegible]ршагүй холбоотойе хам- [illegible]раал ажаллан ажаһуу- хадаа, амжалта туйлагдана гэжэ улам һайнаар ойлгодог. Харин зарим хүнүүдэй сэдьхэл бодолой хүгжэлтэдэ анхарал багаар хандуулагдажа, үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын худэлмэринь һуглаар яоуулагдахада, тэдэнэй дунда зөөри зөөшөөр дашуурха, имагтал схэ хэрэглэхэ, гансал өөрынгөө, бүлынгөө түлөө үнэн сэдьхэлээ оролдохо, хара амяа харашаха яоадалнууд үзэгдэдэг банна.

Нимэ үшөр баримтануудан бии оанхада, ооществын үмэнэ тодорхон зорилгонууд табигдана. КПСС-эй XXV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев нигэжэ тэмдэглээ пэн: «Бидэнэр совет арадай материальна оайдал һайжаруулха хэрэгтэ схэ юумэ түйлаабди. Энэ зорилгые бидэнэр саашадаашье шуud бэелүүлхэбди. Гэхэтэй хамта материальна арга боломжонуудай схэ болохын хажуугаар хүнүүдэй суртал бодолон, зан заншалай болон соёлой хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха шухала».

Совет хүн бүхэндэ эдэбхитэй научна үзэл, политическэ, экономическа болон зан абаринн болбосорол бүрилдүүлхэ тухай асуудалые партиин мүнөө тон хүрсаар табина. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, манай социалис ооществын хүгжэлтэ түгэс болоод, коммунис ооществоо боложо удаа дараагаар хүгжэхэдэнь, тэрэнэй бүхы гэшүүдынь хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар, ушар ёно мэдэнгеэр, зохёохы ёноор, харюусалгатайгаар ажаллаха зэргэтэй. Зүгөөр али бүхы эрдэм мэдэсэгүйгөөр, юумые бодомжолхо болбосоролгүйгөөр, манай революционно теориие, мүн теорин ба бодото байдалые холбогшо партийна политикые шудалангүйгөөр тиимээр ажаллахын аргагүй.

Марксизм-ленинизмын экономическа болон политическэ һургаалтай таһаршагүй холбоотой **диалектическэ оа түүхын материализм** бодото байдалые зүбоор мэдэрхэ, хүнэй социальна эдэбхинн удха шанарые, үүргыень ойлгохо эгэл гүнзэгы теоретическэ үндэһэ һууринь болоно.

Философи хадаа ажал гээшэ дэлхэйе хубилгагша агууехэ зохёохы хүсэн мүн гэжэ тодоруулна, түүхэдэ арад олонинтын шиидхэхы үүргэ дүүргэдэгые, элдэб үзэгдэлнүүдэй хоорондоо холбоотойень, бэе бэеһээ дулдыдадагыень, ангигүй, коммунис ооществын байгуулагдахын зайлашагүйень харуулна. Тиигэжэ марксистско-ленинскэ философи хадаа хүнүүдэй социальна эдэбхиеэ гаргаха шэглэлыень эли тодоор заана, түүхын хожом хойшодоо нажа хүгжэхые һонороор харуулна, хүдэлмэришэн ангинн үнэн зүб хэрэгэй хөөрөдөшье илаха байһандань этигэл найдал түрүүлнэ. Харин энэнь шэнэ хүниие — коммунис түхэлэй хүниие хүмүүжүүлхэ, зан заншалай үндэнэн шухала асуудалнууде шуud шиидхэхэ арга олгоно.

* * *

НАУЧНА марксистско-ленинскэ үзэл — манай арадай зохёохы түүхэтэ ажалай хэлэриишэгүй сурталай үндэһэ һууринь мүн. Тэрэ хадаа ажабайдалда түгэс эдэбхитэйгээр хандаха, партиин политикые ойлгохо дээрэнь бэелүүлхэ, ангинн дайсанай һүйдхэлтэ ябуулгада хатуу харюу үгэхэ, тиин ерөөдүй тэшэ шуумайжа ябаа посадын эдэбхигүй хойрог «пассажирынь» байха бэшэ, харин тэрэ коммунис ерөөдүйе эдэбхитэйгээр зохёон байгуулагшань байха арга совет хүн бүхэндэ олгоно.

В. СТОЛЯРОВ,
философиин эрдэмэн доктор.

АЖАЛШАДАЙ бэмэгүүдэ

ХАСУУРИ ТУХАЙ ҺАНАМЖА

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүртэрхи үедэ СССР-эй Экономическа оа социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гаи проект соо байгаали халгаалха асуудалда анхарал ехээр табигдана. Тиимэнээ һүүлэй үедэ хасуури тухай хүнүүд газетэнүүдтэ тон зүб бэшэнэ гэжэ нананаб. Ушарынь гэхэдэ, шэнэ жэлэй урда ёлко табилгада хэрэглэхэ зорилгоо тоогүй олон модон хюдагдана.

Хаража ябахада, зарим нэгэшүүл хасуури сабшажа абаад, тээ саана ошоод ябатараа, бүри һаиниие харахадаа, түрүүшынхээ хаяад, ондоое отолдог. Иигэжэ арба, хорин жэлдэ ургажа байһан хасууриин сагдуулнууд хюдагдана. **Саашадаа елкые хасуурнар бэшэ, харин синтетическэ зүйлөөр бүтээжэ, магазинда наймаалдаг болоо һаа, һайн байгаа.**

Б. ШОЕНОВ,
худөө өөшэгшэ.

Захаамин.

ОРОЛДОСОТОЙ ТУГАЛШАН

Прибайкалиин районой, «Зырянский» совхозой суута тугалшан Елизавета Даниловна Добрынина тухай дуулаһан байжа болохот. Жэлһээ жэлдэ ажалдаа үндэр амжалта туйлажа ябаһан энэ нүхэр ВДНХ-гай бронзо болон мүнгэн медальнуудаар, Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Хүндэлэлэй хоёр грамотаар шагнагданхай юм.

Эдэ бүгэдэнь тугалшан Добрынинагай арба гаран жэлдэ худэлжэ олоһон нэрэ хүндэ, габьяа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө үедэ тэрэ зуу гаран тугал харуһална. Тэрэнэй харюусалга доро байһан тугалнуудые харахадаа, ажалайнь нюусые таанандал болохош. Зуугаад тугал баран гобир тарганууд, өөдэргэн. Тэрэ үглөөгүр эртэлэн сэрэжэ, тугалнуудаа эдеэлүүлдэг, уһалдаг, хэбтэрьень хуурайлдаг байха юм. Нимэ харууһан доро байһан тугалнуудай муу байха арганьгүй гэжэ ойлгоо һэм. Үнгэрһэн 1980 ондо тэрээндэ нэгэшье гарза хоролто оайгаагүй.—Ветеринарна харууһан һайн болоо, һайн шанартай тэжээл үгтэнэ,—гэжэ Елизавета Даниловна хөөрэнэ.

Нүхэр Добрынина 1976 ондо партиин гэшүүндэ абтаа һэн. Мүнөө КПСС-эй Прибайкалиин райкомой гэшүүн болоһой. Районой коммунистнууд арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн, эрхим тугалшанаа областной партийна XXXI конференциин делегадаар һунгаа һэн.

К. ПЛАТОНОВ.

Номой таг

„НҮХЭР МИЛИЦИ“

Нимэ гаршагтай ном «Залуу гварди» гэжэ хэблэлээр 1980 ондо гараба. Авторынь — СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэха орлогшо Ю. М. Чурбанов болоно. Энэ ном соо милициин хүдэлмэрилэгшэдэй албанайнгаа үялые бэелүүлэн, эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргажа байһан тухай хэлэгдэнэ. Мүн тэрээн соо милициин хүдэлмэрилэгшэдэй ба комсомолой хани холбоон тухай үргэнөөр хэлэгдэнэ. Совет милициие эмхидхэлгэдэ, тэрэниие партийна кадрнуудаар хангалгада зорюулагдаһан В. И. Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдтэ Ю. М. Чурбанов олон дахин хандана. Ленинэй партида үнэн сэхэ совет хүнүүдэй эгээл нангин дайшалхы ба ажалай заншалнуудые автор һайнаар харуулжа шадаа. Граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудай үедэ милициин хүдэлмэрилэгшэд эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаһан байна. Мянгаад гаран хүнүүд дайшалхы шангуудта хүртэһэн, дала гаран хүнүүд Алдар Солын орденой дүрэн кавалернүүд, Советскэ Союзай Геройнууд болонхой.

«Хүн зониие абаран, ами бэсэ хайрлангүй унаба» гэһэн бүлэг дотор милициин хүдэлмэрилэгшэдэй, комсомолшуудай ба коммунистнуудай эгээл эрхим зан абаринь зураглагдана. «Мүнөө үеын совет милициин хүдэлмэрилэгшэ хадаа коммунис үзэл сурталай эгээл эдэбхитэй сэрэгшэ мүн. Тэрэ хадаа һайхан сэдьхэлтэй, эрэлхэг зоригтой, ямаршье сагта арад зондо туһалхаар бэлэн байдаг хүн мүн», — гэжэ автор бэшэнэ.

Милициин сержант С. Закорын, милициин лейтенант А. Русовай, харгы замай харуулай инспекторнуud Д. Байдугай, А. Шабалдинай, старшина Н. Никитинэй болон бусадай ажабайдал ба эрэлхэг баатаршалга бодото жэшээ боложо үгэнэ.

Номой автор гэмтэ ябадал гаргалгын шалтагаануудта, тэдэнтэй тэмсэхэ арга нүхэсэлнүүдтэ горнтой анхарал хандуулаа. Тус ном фото-зурагуудаар шэмэглэгдэнхэй.

А. КЛОЧИХИН,
Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын худэлмэрилэгшэ.

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭДЭЭСЭНЭ

ХҮНҮҮД ТУХАЙ АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГО

Приморийн далаин пароходствода захирааһаһан, партийна ба профсоюзай эмхинүүдэй хамтын оролдолгын ашаар мэргэжэлтэдэй ажалһаа гаралга оролго эрид үсөөрөө.

Партком болон профсоюзай комитет мэргэжэлтэдэй ажалһаа гаралгын шалтагаануудые шэнжэлээд, ажалайнь эрхэ байдал һанжаруулхые шиидэнэн байгаа. Нэн түрүүн нефть юулэдэг портдо анхаралаа хандуулаа һэн. Эндэхи бүхы худэлмэрине оньһожоруулжа, эгээл хүшэ хүндэ худэлмэрине автомадууд хэдэг болоо юм. Амаралтын таһалга, ажаһуудалай бусад байрануудые нөөгэ.

Далайн шэнэ транспортна теплоходууд флодго нэмээгдэжэ, худэлмэриин эрхэ байдал һанжаруулагдаа. Тэдэнэй туд бүхэндэнь тааруу зохид каюта, библиотекэ, спортивна булан, тамаралгын бассейн байгуулагдаа юм.

Үнгэрһэн табан жэлдэ пароходствын техникэ шэнэлэн пэльоэнэнэн ашаар ашаа зөөлгые хоёрһоо үлүүтэй дахин дээшэлүүлхэ арга олгоһон баина. Социально-ажаһуудалай хэрэглэмжэдэ бүри ехэ мүнгэ һомолхо арга олгоо. Байрын хэдэн гэр баригдаа, һургуулида ороодуй үхибүүдэй эмхи зургаануud олошороо. Залуу худэлмэришэд хамтын шэнэ байрада оронхон. Тус пароходство элүүржүүлгын газар далайн эрьедэ түхеэржэ баинхай.

В. ИЛЬИНОВ,
ТАСС-ай корр.

Находко,
Приморийн хизаар.

ХОЙТО ЗҮГЭИХИДТЭ ЗОРЮУЛАГДАН...

Магаданай гэр баридаг комоинадые шэнэдхэн зажажа дүүргэбэ. Тэрэнэй үйлэдбэриин хүсэн хоёрһоо үлүүтэн дахин ехэ болоо.

Тиигэжэ предприятиин коллектив мүнөө жэл шэнэ серийн байрын гэрнүүдые барилгые ашаглаха аргатай болоо. Холын Хойто зүгэй районуудта тусгаар зорюулан, нимэ байшангуудаи проектые Ленинградай архитекторнууд зохёоһон байна. Магаданай шэнэ кварталнуудта 12 ба 16 дабхар гэрнүүд ургаи бодохо байна.

Г. КРАСНОГОР,
ТАСС-ай корр.

Магадан.

ЛЬВОВОЙ МАЛШАДАЙ ДУЙ ДУРШЭЛӨӨР

Украиный малшадай зохёоһон һу үйлэдбэрилхэ поточно-цехэй арга Львовско областьһоо эхилээд, Алас-Дурна хүрэтэр таража байнхай. Пряморийн хизаараи «Степное» гэжэ туршалгын ажахын фермын коллектив энэ түрүү арга хэрэглэжэ, үоэлэй паранууда үнеэн бүриное үдэрэй 16 килограмм хүрэтэр ну һаана.

Мал харуулха шэнэ гурим үнеэн бүриин һаамые жэлдээ 400 килограммаар дээшэлүүлхэ арга олгоно. Тиихэдэ худэлмэриин гаргаша хороһон, харин ашаг олзонь түроа дахин ехэ болоһон баина.

«Степное» гэһэн ажахы Алас-Дурныи ажахынуудта Львовоихидоо шэнэ аргые нэбтэрүүлхэ гол пункт болонхон. Эндэхи хэдэн томо фермэнүүдтэ энэ арга нэбтэрүүлэгдэнхэй.

А. ГУЛЯНСКИЙ,
ТАСС-ан корр.

Уссурийск,
Приморийн хизаар.

ТҮРГӨӨР УРГЫШ, ХҮН-ҮБҺЭН!

СССР-эй Науануудай академиин Алас-Дурныи научна түөэй эрдэмтэд үндэр оаян ургаса үгэдэг хүн-үоһэнэй сортнуудые оии болгожо эхилэнхэй.

Эм домто энэ ургамал тон удаан ургадагаараа мэдэгдэ болонхой. Үрэжэлтэй һайн хүрһэндэ тариилга хэһэнэй нүүлээр хоёр жэл ургахадаа, нарихан эшэ оии оолодог юм. Энээнэй һүүлээр наймa-юһэн жэлэй үнгэрхэдэ, тэрэ түрүүшынхеэ сэсэлэдэг. Энээнпээ хойшо хүн-үоһэнэй үндэһэн жэл бүри нэгэ, нэгэ хахад граммаар нэмэдэг байна.

Эм домто үндэһэнэй хүгжэлтые хайшан гэжэ түргэдхэхэо? Эрдэмтэд энэ асуудалда харюу бэдэрхэ зуураа, хэдэн эшэ һалаатай юрэ бусын ургамалнуудта анхаралаа хандуулһан байна.

Түбэй эрдэмтэ худэлмэрилэгшэд олон тоото туршалгануудые хөһэнэй һүүлээр ургамалай ороһон үдхэн байха бүринь үндэһэниинь улам түргөөр хүгжэнэ гэжэ тогтоообо. Хүн-үбһэнэй ургасын таблица табигдаа. Жэшээлбэл, табан эшэтэй хүн-үбһэн нэгэ һалаатай хүн-үбһэндэ орходоо гурба дахин түргөөр эдеэшэнэ гэжэ туршалгануud харуулһан байна.

Алас-Дурныи эрдэмтэдэй шэнжэлгнүүдэй үндэһөөр хүн-үбһэнэй ашаг шэмэ ехэтэй шэнэ сортнуудые байгуулха талаар селекционно худэлмэри эхилээ.

А. РОСУГБУ,
ТАСС-ай корр.

Хабаровск.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГҮҮДЫЕ ТАБИНА

Алас-Дурныи газар дайдын эгээл захын Шикотан гэжэ олтирогой нуурин тосхондо «Мүнөөдэр премьерэ» гэһэн соносхолнуудые ходо хаража болохо. «Утро Родины» гэжэ Соёлон ордоной арадай театраи коллектив драматург М. Варфоломеевын пьесээр «Святой и грешный» гэһэн зүжэг заганашадта харуулба.

Нютагаи арадаи театраи репертуар олон янзын юм. А. Сальнскиин «Барабанщица», С. Алешиной «Если...» болон оусад. Арадай театраи уран оёлгтэн загапа барилгын траулераи, загапа тушаан абалгын тамардаг оаазын налуба дэрэшье зүжэг наадала харуулдаг юм.

Нүүлэй үедэ Сахалинай областиин арадай оухы арбан театраи репертуарта совет ба классическа репертуараи зүжэгүүд нэмээ юм. Харин Хойто зүгэй Оха хотодохи үхибүүдэй оиблиотекын дэрэдэ номой театр баигуулагданхаи. Эдир уншагшад өөнэдөө тус коллективэи актернууд юм. Классическа онтоһонуудаи үндэнөөр тэдэнэр туруушын зүжэг паяхан тиояа.

Ю. ШАШКОВ,
ТАСС-ан корр.

Южно-Сахалинск.

СИНЕГОРИИН НОМДО ДУРАТАЙШУУЛ

Колымска ГЭС-эй барилгашадай ажаануудаг Синегори оронон зүүн-хойто зүгтэхи эгээл олон уншагшадтаи нуурин тосхон гэжэ нэрлэгдэхэл ёпоороо нэрлэгдэдэг.

Үнгэрһэн жэлдэ нютагай хүн зон поселогои библиотекэдэ 100 мянга шахуу дахин хандаһан байна. Багахан нүүдэл библиотекэтэй худэлмэришэнэй хамтын байрануудта уншаһан номоо пэлэжэ болохо. Тосхоной багашуулда зорюулагдажа, үхибүүдэй саадуудта номой туламтануud баигуулагданхаи. Бүри һаяхан Синегоридо үхибүүдэй биолнотекын филиал нээгдээ.

Нүүлэй үедэ библиотекын жасада уран һайханай 6 мянган боти ном нэмээгдэһэн байна. Магаданай комсомолшуud областиин уран зохёолшод болон номдо дуратайшуултай хамта тэдэниие суглуулһан байгаа.

Хойто зүгэй хүн зон номой шэнэ байшанда дуратаигаар ябадаг. Тэндэ нээгдэһэн номдо дуратаншуулай клубта уншаһан номуud туханда панал бодолоо аидалдаха, дуратай поэдүүдэйнгээ шүлэгүүдые шагнаха, мүн өөнэдынгөө зохёолнуудые уншаха аргатай юм.

Магадан.

ҮНЭН СЭДЬХЭЛ, АЛТАН ГАР

МҮЛЬҺЭН ХУЯГҺАА мултарха үшөөл удыхэн — дулаахан нойртоо дууран үлгыдүүлһэн сидэм сагаан нуурай эрьедэ эршэтэ ажалай дуун үдэршье, һүнишье огто замхадаггүй. Хонгор уулын үбэр хүндыһее жабарлаһан хорон һалхин алхалдаг экскаваторнуудай оньһон хуягта дуулгануudые хүйтэ дагжама хэлээрээ хайран долёодог...

Машинистын ямар нэгэн оньһо дарахатайнь сасуу, мотооройнь абяан улам шангадажа, заанай һоёонуудтал шүдэтэй зантагар удхуур-шанагань хүйтэн сэбдэг хүрьһэ шоройе хөмхойгоор үмхэжэ абаад, дүтэлэн ерэһэн машинануудта ашажал үрдинэ. Энэ минутаһаа байха секундэ бүхэн тон тоотой, үнэтэйдэ тоологдодог. Тиимэшье байгаагүйдее арганьгүй. Хэлэһэнээ гэршэлэн хэдэн баримта дурдая. Холбоолжоной разрезэй Хүндэлэлэй самбарһаа огто буудаггүй энэ экипаж нэгэ халаанда гэхэ гү, али оройдоол найман часай туршада 2500 — 3000 кубометр хүрэтэр шорой шохой машинануудта һаадгүйгөөр ашадаг юм. Гансахан үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада тус бригада дүн хамта долоон миллионһоо дээшэ кубометр шорой малтажа гаргаһан габьяатай.

Габшагай барилгануудай нэгэн болохо Гусиноозёрскын ГРЭС имагтал «Галта шулуунай» хүсөөр хүрдэ сахаригуудаа лужэгэнэсэ худэлгэн эрьюулжэ, хани хүршэ Монгол орон болоод, барилгаар эздэлһэн БАМ, Ангарск — шаазгайн һуугаагүй модон үгы юм гэдэгтэл, мүнөө үедэ газар бүхэндэ шахуу галта һудаһаяа дамжуулан заладаг шуу.

Эрэ хүнэй харгы ута. Мүнөө хүрэтэр тэрэнэй зоржо ерэһэн зүргэ харгынууд яһалаханшье ялхи яаматай, ураг-шатай, одо заяатайшье байһан. Гушан дүрбэн жэл! Багахан болзор бэшэ. Энэл хугасаа соо Холбоолжоной уурхайн түрүүшын пионернуудэй нэгэн — Октябриин Революциин, Ажалай Алдар Солын III шатын орденуудтай, мүн «Шахтерой Алдар» гэһэн хүндэтэ шан тэмдэгүүдэй гүйсэд кавалер коммунист П. И. Коновалов гансахан уурхайдаа бэшэ, бүхы «Востоксибуголь» нэгэдэл соогоо нилээдгүй нэрэ солотой болоһон. Тэрэ СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерств

Нютаг нютагай Һонин

XXVI СЪЕЗДДЭ ЗОРЮУЛАГДАБА

В. И. Ленин тухай дуугаар РСФСР-эй арадай артист, партиин XXVI съездын делегат Дугаржаб Дашиевай авторска үдэшэ нээгдэбэ.

Д. Дашиевые манай республикын хүн бүхэн мэдэхэ гэхэдэ алдуугүй. Тэрэнэй ирагуу һайхан хоолойгоор хүгшэн залуугүй хүн зон омогорхожо, гүйсэдхэһэн дуунуудаарнь зүрхэ сэдьхэлээ халяажа ябадаг гэшэ. Тиимэһээ дуушанай авторска үдэшэдэ дуу хүгжэмдэ дуратайшуул олоороо сугларба.

Оперо болон баледэй театрай оркестрэй хүгжэм доро Д. Дашиев «Я—коммунист» гэжэ дуу гүйсэдхэбэ. Патриотическа дуунуудаар тэрэнэй авторска үдэшэсэ нээһэниинь ехэ удхатай.

Концертын нэгэдэхи отделениин түгэсхэлдэ Д. Дашиев Л. Левченкэтэй «Отелло», «Елбэрэй хатан» гэһэн оперонуудһаа дуэдүүдые дуулаһан байна.

Тус үдэшын хоёрдохи отделени ганса буряад дуунуудта зорюулагдаа. Эндэ Б. Цырендашиевай, А. Андреевэй, Г. Дашипыловэй болон бусад композиторнуудай ирагуу гоё дуунууд зэдэлжэ, харагшад альга ташаһан байна.

Манай корр.

ТОДОРХОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Улаан-Үдэ хотодо харгын гэнэ усал һэлгылхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ түшаа тусхай зүблөөн зарлагдаба. Автотранспортна предприятинуудай, автомобильна ажахынуудай болон бусад олон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд сугларжа, энэ шухала хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа. Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын түрэнэй автоинспекциин начальник Э. Н. Скопницев «Харгын дүрим сахиха талаар үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд» гэһэн элидхэл хэжэ, саашанхи хүдэлмэриеэ эрхилхэдээ, ямар эргануудые хэрэглэхэ тушаа онсо тогтоһон байна.

Удаань профсоюзуудай областной советэй инспектор О. А. Кучук «Улаан-Үдэ хотодо харгын аюулгүй байдал хангаха талаар Бүхсоюзна харалга тухай» гэһэн элидхэл хэжэ, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, профсоюзна организацинуудай түлөөлэгшэдэй урда табигдаһан зорилгонуудые тодорхоилбо. Харгыгаар ябаха дүрим сахиха, харгыда болодог усалта аварнинуудые уридшалан нэргылхэ, энэ талаар хэмжээнүүдые олоор абаха, жолоошодой дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине шангадхаха тушаа тэрэ зааһан байна. Энэл ушарта байгша ондо соносхогдоһон харалгада амжалтануud туйлагдажа магад гэжэ тэрэ тобшолбо.

Эдэ хоёр элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд анхаармаар һанамжа дурадхалиудые оруулаа. Хотын 3-дахи пассажирска автотранспортна предприятиин ахамад инженер Д. Б. Лянский, городой коммунальна ажахын управленийн ахамад инженер В. Е. Нефедьев, гэр байрын коммунальна ажахын ахамад инженер Г. Т. Конюхов болон бусад харгыгаар ябалгые гуримшуулан нарижуулха талаар тэбигдаһан зорилгонуудые һайшаан дэмжэһэн, Бүхсоюзна харалгада һайн дүнгүүдые туйлахын тула үүсхэл, оролдолго гаргахыень сугларагшадые уриалаһан байна.

Н. СЕМЕНОВ.

Республика дотороо эгээл түрүүшын ювелир байһан хүм гэзд үлүү һайрхалтагүйгөөр хэлэлтэй. Хоморонгоо шухаг мэргэжэлые бусадта дамжуулаа, дүй дүршэлөө хубаалдаа һаамин, нилээд ашатай туһатай ха гэжэ ойлгоо һэм. Тиин гартаа дүйтэйшүүлые һургахаһаа гадна тусхай салон байгуулха гэжэ шидээд, эдэбхи үүсхэл гаргаа бэлэйб. Түрүүшын үеэр бүлэг хүдэлмэрилэгшэд хотын ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшанда хүдэлөөбди.

Нилээд удаан эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанай ашаар тусхай байшанда орожо, үүдэн дээрэнь «Ювелирнэ салон» гэһэн хэбтэ сохигдоһон гаршаг үлгэбэ гээшэбди. Коллективэймнай гэшүүд шэнэ байрада ороһондоо урма баяртайнууд. Энэмнайшье ойлгосотой ааб даа. Һаруул уужам байра соо хүдэлхэдэ, бэедэшье амар. Техническэ хэрэгсэлнүүдээ табиха амаараа таһалгатай болонхойбди. Дээдэ гарай мэргэжэлтэд А. В. Корытов, В. М. Михайлов, В. В. Домбровский, В. П. Язенок, К. С. Балтакшинов гэгшэд ямаршье хүнэй һайшаамаар зүйлнүүдые бүтээдэг юм.

Алта, мүнгөөр элдэб угалза хээтэй бугааг, һиихэ, бэһэлиг хэжэ, хүн зоной захиг дүүргэнэбди. Тинхэдээ заатагүй захилшадай һанаанда таарама, һайн шанартай бүтээлнүүдые хэхэ гэжэ оролдонобди. Мүнөө үеын моодын эрилтэдэ таарама зүүдхэлнүүд соohоо мүнгөөр хэбтэ сохигдожо хэгдэһэн бэһэлиг, һиихэ, бугааг гэхэ мэтые нэрлэлтэй. Гэрлэхэеэ байһан хоёрто мүнгөөр хэгдэһэн зүүдхэлнүүд илангаяа тааруу байха. Шухалань гэхэдэ, ехэ үнэтэйшье бэшэ һаа, үзэмжэтэй һайханаар харагдадаг. Гадна алтан, мүнгэн хэрэгсэлнүүдые заһабарилан мүлижэ, анханайнь түхэл янзада оруулхада болоно.

Ажалаймнай гол эрилтэ гэхэдэ, уран наринаар ажалаха хэрэгтэйл даа. Захилнууд хоёр һарын туршада дүүргэгдэдэг юм. Уран гоё оутээлнүүдые хүүлэхэ дуратай хүн бүхэнние шэнэ нээгдэһэн салондоо уриналбди!

А. БЕЗНОСОВ.
салоной ахалагша мастер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ювелир В. М. Михайлов.

СУТУРИНАЙ фото.

САЛОНДОО УРИНАБДИ

АЗАТАЙШУУЛ ОЛОН

Үнгэрэгшэ жэлэй хоёрдохи хахадай туршада республикын ажалшад СССР-эй ДОСААФ-ай лотерейн биледүүдые олоор худалдажа абаһан юм. Тиин хахад жэлэй туршада дүн хамта 100.000 түхэригтэ лотерейн биледүүд наймаалагдаһан байгаа.

Декабриин 27-до Витебск хотодо лотерейн биледүүдэй тираж үнгэрэгдэнэ юм.

Манай республикын ажалшадай дундаһаа Мухар-Шэбэрэй райондо ажаһуудаг П. Г. Максимов 15 мянган түхэригэй «Волга», Хяагта хотын авто-һургуулийн курсант В. П. Казаков 1800 түхэригэй «Днепр» гэһэн колясхатай мотоцикл шүүһэн байба. Мүн эдэнэрһээ гадна 13 магнитофон, 32 радиоприемник, бусад хэрэгсэлнүүд — фотоаппарадуud, велосипедүүд, часуud, спортивна костюмуud бии. Республикын ажалшад хамта дээрээ 49.500 түхэригэй шүүбэридэ хүртэнэ байна.

Мүнөө республика доторнай СССР-эй ДОСААФ-ай. 1981 оной лотерейн биледүүд наймаалагдажа эхилбэ. Тэрэнэй тираж 1981 оной июлийн 4-дэ болохо юм.

Г. МАРТЫНЮК.

ТОБШО ҺОНИН

△ «Труд» бүлгэмэй түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Новосибирск хотодо санаар эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан манай республикын спортсменүүд — үнгэрэгшэ жэлдэ Алас-Дурна зүүгэй зонын чемпион болоһон спортын мастер Валерий Мироманов 30 километрэй зайда урилдахадаа түрүүлһэн, 15 километрэй зайда хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. «Электромашина» заводой физкультурын инструктор, спортын мастерта кандидат Вячеслав Романов гушан километрэй зайда гурбадахи һуури эзэлээ.

Мүрысөөндэ түрүүшын һуури эзэлһэн нютагаймнай хүбүүд Мироманов Романов хоёр Южно-Сахалинск хотодо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй арадуудай үбэлэй XII спартакиадада хабаадалсахаар мордобо. Энэ мүрысөөн февралиин тэн багһаа эхилхэ юм.

△ Хүнгэн атлетикээр Росси Федерацийн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Москвада гурбан үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Бүхэроссийн энэ мүрысөөндэ манай республикаһаа «Трудовые резервы» бүлгэмэй спортсменүүд хабаадаһан байгаа. Багшанарай институдай студент, мастерта кандидат Сергей Антонов 800 метрэй зайда урилдахадаа, бронзо медальда хүртэнэн байна. СССР-эй спортын мастер Ольга Рымарева 1500 метрэй зайда урилдахадаа, республикынгаа рекорд шэнэлбэ.

△ Эхэ ороноймнай нинелэл — Москва хотын хүнгэн атледүүдэй бэеэ һоридог «Октябрь» гэжэ талмай дээрэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй түбэй соведэй спортсменүүдэй дунда шалгалтын мүрысөөнүүд болобо. Байгша ондо түрүүшынхээ үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ хабаадаһан манай республикын спортсменүүд дүрбэн рекорд шэнэлбэ.

Уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградова 1 метр 68 сантиметр үндэрые дабаһан, 13 метр 20 сантиметрэй тэмдэгтэ ядро түлхиһэн байба. Надеждын харуулһан эдэ хоёр амжалта манай республикын спортсменүүдэй урдань туйлаһан амжалтануудһаа һураггүй үлүү болоно.

Эдэ дүнгүүдынь үбэлэй байра соо туйлагдаһан шэнэ амжалта болоно.

Б. МИРОМАНОВ.

БАРИЛДААН

ҺАНАҺАНДА ХҮРЭБЭГҮЙ

Москвада болоһон XXII Олимпийн нааданууудай жэл үнгэржэ, дэлхэйн спортсменүүдэй ээлжээтэ һайндэрэй шэнэ шата эхилбэ гээшэ. Ороноймнай бэлигтэй бэрхэ спортсменүүд эдэ нааданууудта мүнөөнөө бэлэдхэл хэжэ захалба. Энэньшье ойлгосотой. Ушарынь юуб гэхэдэ, нимэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхэ гээшэ жэлнээ жэлдэ улам хүшэр бэрхэшээлтэй боложо байна бшуу.

Манай республика дотор спортын гурбан зүйлдэ — бокс, барилдаан, һур харбалгада — гол анхарал хандуулагдадаг юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ Буряад ороной хүнгэн атледуud ехэ амжалта түйлажа, мэргэжэлтэдэй, тренернүүдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй ехэ анхарал татадаг болонхой. Хүнгэн атлетикээр ороной чемпионууд, СССР-эй Кубогта хүртэгшэд урган гараа. Энэнь республикымнай сүглуулагдамал командын, нэн түрүүн «Трудовые резервы» бүлгэмэй тренернүүдэй, тусхайлбал, В. Д. Домниной, Б. В Мироманов-ай эдэбхитэй һайнаар хүдэлжэ, бэлигтэй бэрхэ атледүүдые элирүүлэн, тэдэнэртэй эршэмтэйгээр һорилго бэлэдхэл хэжэ байһыень гэршэлэн харуулна.

...Энэ жэл манай республикын барилдаашадта халуун жолоогүй байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, спортын хэдэ хэдэн бүлгэмүүдэй Россин болон Түбэй соведүүдэй түгэсхэлэй мүрысөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Болзорынь студентнэрэй үбэлэй амаралтатай тудалдаһан байха юм. Гадна спортын хэдэн бүлгэмүүдэй залуу спортсменүүд хабаадуулагдабагүй. Хүдөө нютагуудһаа нэгэшье хүн ерээгүй. Тиихэдэ хүүгэдэй спортын һургуулинуудай бэлигтэй бэрхэ эдиршүүлые хабаадуулхада болохо байгаа бэшэ гү?!

Һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, республикын чемпионат шэнэ гуримаар үнгэргэгдөө. Минутын забһарлалгатайгаар барилдаашад 6 минута соо мүрысэһэн байна. Энэнь гонгын ханхинамсаар эршэмтэйгээр барилдаха, бүхы дүрэ шадабаряа харуулха арга олгоно. Тиигэжэ барилдаанай хибэс дээрэхи тулалдаан улам эдэбхитэй шанга, һонирхолтой болоо гэжэ хэлэлтэй.

Эгээл хүнгэн, эгээл хүндэ шэгнүүрнүүдтэ 1—1 хүнэй хабаадаһан ушарта тренернүүд онсо анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Энэ мүрысөөн залуушуулай ургажа байһые элирхэйлэн харуулба. Эдэнэр дүршэл шадабаритай, бэлигтэй бэрхэ спортсменүүдһээ тунхарингүй, ана-мана барилдаһан байха юм. Эдир халаанай ургажа байһаниинь һайшаалтай.

Түгэсхэлэй мүрысөөнэй түрүүшын уулзалгада хүлеэгдээгүй ушар болобо. Багшанарай институдай студент спортын мастерта кандидат Жигжит Лубсанов («Буревестник») Виктор Риччиновтэй («Трудовые резервы») уулзахадаа, тээлмэрдэжэ байнгүй, эршэмтэйгээр добтолжо, 7:2 тоотойгоор шүүгээ. Тингэжэ тэрэ эрэшүүлэй дундаһаа республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхээ хүртэбэ бшуу.

62 килограмм. Эндэ Мунхэ болон Максим Цыдыповүүд уулзаба. «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Максим Цыдыпов һүүлэй үедэ бар хүсэтэй, арга дүрэтэй болоошье һаа. Мунхэ Цыдыповтэ («Урожай») яаха аргагүй бэлигдаа.

Бусадшье шэгнүүрнүүдтэ Б. Будаев — С. Галсанов, К. Балдаев — Ц. Иванов гэгшэдэй хоорондо тэн тэрээ, тэнсүү шанга тулалдаан боложо, сугларагшадые һонирхуулаа. Эндэ дүршэл шадабаряар булюу барилдаашадынь оройдоол 1—2 очкоогор булижа гараһан байна. Һаяхан Тбилисидэ болоһон уласхоорондын мүрысөөндэ илагша Олег Алексеев 90 килограммай шэгнүүртэн соohоо яаха аргагүй булюу байба. Багшанарай институдай студент спортын мастерта кандидат С. Пашинский бэрхэ барилдаашан боложо ябаһанаа харуулаа.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ А. Доржиев, Б. Гулгенов (хоюулаа «Трудовые резервы» бүлгэмһөө), В. Вострецов («Динамо») И. Гармаев («Трудовые резервы») гэгшэд илажа. Буряадай АССР-эй чемпионууд болобо.

Республикын чемпионат хадаа манай бэлигтэй бэрхэ спортсменүүд, эдэнине халажа абаха хүнүүдэй харалга болоно.

Һалар үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүд эдэ бүхы асуудалнуудта харюу үгэнэ бээ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилдаанай үе.

В. ПЛУТТЫН фото.

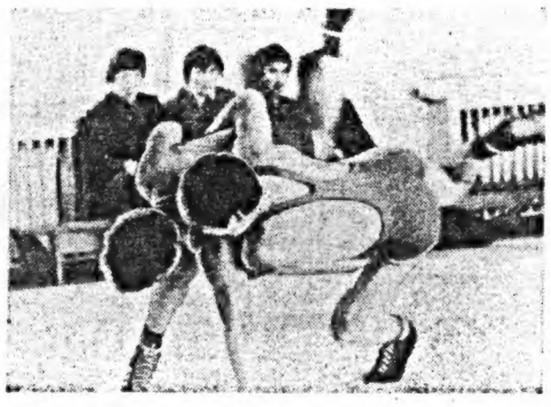

УНШАГТЫ ҺОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

БРОНЗО ЗЭБСЭГТЭ ҮЕ САГАЙ ХИРУРГ

Украиный Науканнуудай академийн Археологийн институдай эрдэмтэд Хойто Крымдэхи хүөөлүүлгэнүүдые жилтижа шэнжэлхэдээ, манай эрын үрэй тээхи XI зуун жэлдэ хэгэдэһэн орёо наймаа хирургическа операцийн мүр сариие элирүүлэн байгаа. Эртэ урда сагта ажаһуулаһан хүнэй хохимой тархида үйшэнтэнэй амиды мэндэ байхада хэһэн операцийн мүр сариа элэгэр харагдана.

— Түрүүшын иимэ операциууд үшөө шулуун зэбсэгтэ үе сагта хэгдэдэг байһан юм, — гэжэ түүхын эрдэмэй кандидат В. Корпусова хөөрэнэ. — Мэрэжэлтэдэй тоолодогоор, ёһоор, тиихэдэ номо годаамаа зэбые хэрэглэдэг байгаа. Харин энэ удаада бүри хорогбогатай, бишыхан сахиуур хүнүүрай туһаламжаар операци хэгэдээ гэжэ эрдэмтэд элирхэйлэн баталба.

Юундэ эртэ урда сагай хирург иимэ орёо нарин операци хэхые эрхэсэн шийдэһэн, ойгаан гээшэб? Шэнжэлгээнүүдээр тогтоогдоһоной ёһоор, аргалаһан хүнэйнь толгой сагрэлжэ ехэер үбдэдэг болоһон байгаа ха. Хүнэй бие махабадые һайнаар мэдэхэ аргашан толгойнь үбшэнэ зүбөөр тодорхойлжо олоһон байгаа. Гэбэшье тэрэ гүйцэтэй амжалта туйлажа шадаагүй. Операци хүүлэһэнэйнгээ нүүлээр тэрэ хүн удаанишье болоогүй наһа барайн байгаа ажэ эрдэмтэд баргаажалба.

Ниеэжэ археологууд болон биологуудай оролдолгонуудаар бронзо зэбсэгтэ үе сагай медицинын түүхын хуудаһан уншагдаба бшуу.

ИТАТСИ — МОГОЙН ДАЙСАН

Ороной нэгэшье зоопарк соо иимэ амитан үгы юм. Зүгөөр байгаалида тэрэнтэй Сахалинда, Сусуийн голдо ушэрэмжа болоно. Тэрэ бигахан бэлэтэй — норкойоо томо бишье боробтор үнэтэй, парнолаг арһатай юм. Тэрэ итатси гэжэ нэрэтэй.

Байгаалида итатсиин хойноо олон жэлэй туршада абаглаһан Сахалинай зоологическ Леонид Мартынович Беньковский иисэжэ хөөрэнэ:

— Һолонгын түрэлэй ... бишыхан ан амитан 1844 оной до түрүүшынхээ бэшэгдэһэн байна. Гэбэшье мүнөө болоогоо тэрэ мэргэжэлтэдэйшье дундаа тон бигаар мэдэгдэжэ юм. Харин хойдо хоригүй энэ амитан байгаалида үхэр хулганаанаа эбсэшэгүй дайсан болоно.

Заахан итатси (тэрэнэй шэнжүүр 160-һаа 940 грамм болодог) мантин томо моорнуудһаашье айнгүй, эдэнэртэй тулалдахадаа, булижа гараһан. Юрэдөөл, могойн хорон итатсида аюултай бэшэ гэгшэ ...

Һаяхан итатси арал дэлхэй самоледоор Новосибирск абаашагдаба. СССР-эй Науканнуудай академийн Биологийн институдай зоологическ тэдэнние абаашахаяа Сахалинда ерэнэн байгаа.

ЭРТЭ УРДА САГАЙ ҺҮМЭ

IX—X зуун жэлнүүдэй үеэ хабаатай мусульман шажнаг танай газар оорохи һүмэ Мангышлагай хахад арал дэлхэй Тюб-Караган гэдэг губернуудаа үндэр тэгшэ газарта ... дообо.

Агы нүхэнэй һүмэ онсо өндөр сэ дүрбэн бахана тулгаатай оройтой юм. Эдэ тулгануудые шулуугаар түнхигдэн хэдэг хэй. Һэсы сэрэй тоонодоо ... лирхуу оройнь тэрэнэй сонирхолтой болодог. Нараная гэрэл эндэ ... гүүр ородог байгаа бшуу.

Эртэ урда сагай хүмүүс агы нүхэнэй хананууда ... дэтэ олон бэшэгүүдые ... ноон байна.

Энэ өөрэ шухаг барилгаа гүрэнэй харуулаанда абаа...

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Буряадай АССР-эй ажалшадай 1981 оной социалис уялдуулгаануud. «КПСС-эй XXVI съездые үгтуулан» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. КПСС-эй XXVI съездын делегат. «Оюун бэлигэй охин соогуур» — Ч. Гомбоновай статья. Ажалай дүй дүршэлэй ... нэбтэрүүлэгдэнэ. «Миллион тэхэрюулхын ... лөө» — Л. Цыбиковагай статья. «Бүгэдэ арадай зүбшөөрөлдэ хэлсэлгэдэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Түрэл орондоо ...

Гурбадахи хуудаһанда. «Үүрэй Солбондо түрүүлэгнидэлгэ» — ТАСС-ай материал. «Социалис оронуудта ...» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. АПН-эй политическ шэнжэлэгшэ Г. Герасимовай тэмдэглэлнүүд. «Үгэрсэ ... зурагууд» — АПН-эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

ХИЛЫН САААНАҺАА

• ТАСС • АПН •

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМ

ВАРШАВА. ПОРП-ын ЦК-гай 8-дахи пленум эндэ болобо. Пленумдэ хабаадагшад «Профсоюзуудай ажал ябуулгын гуримуудые, социалис удха шэнжые бүридүүлгын талаар партиин шидхэхэ зорилгонуud тухай» шидхэбэри пленум баталаа.

ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын туллагануудһаа сүлөөлхэ тухай ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Ю. Пиньковскийн гүйцэтые пленум анхаралдаа абаба.

ПНР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын туша аалда ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн армийн генерал Войчех Ярузельскийе ПНР-эй Сеймэй ойрын сесси дээрэ дурадхаха гэжэ ПОРП-ын Центральна Комитет тогтоогоо.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. Каня пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

ВСМ-эй МЭДҮҮЛГЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Уласхоорондын шахардуу байдал, бүү зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал улам дэбэргэхэ политика Сагаан байшангай баримталан бэлэдүүлхэ һанаатай байһыень гэршэлэһэн Америкын шэнэ захиргаанай түлөөлэгшэдэй мэдүүлгэнүүдтэй лашарамдуулан, ехээр һанаата боложо байһанаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет элирхэйлгэнэ.

Нейтронно бомбо бүтээхэ түсэбүүдээ дахин һэргээхэ һанаашалгатай США-гай обороный министр К. Уайнбергерэй мэдүүлгэ онсо түбэгшөөл үүсхэнэ. Вашингтоной түлөөлэгшэдэй бусад харата балмад, хардалга гүрдэлгэтэ мэдүүлгэнүүдтэйнь холбон харахада, Уайнбергерэй түсэбүүд бүри балмад зэрлиг байна, — гэжэ ВСМ-эй эндэ тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор заагдана.

Хүсэнүүдэй тэнсүүрине хубилгаха гэһэн НАТО-гай һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү хүсэлэлгэеэ бүри эдэбхитэй болгохыень, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулхын, зэбсэг хурааахын түлөө, ОСВ-2 тухай договор дары эсэслэн баталхын түлөө тэмсэл улам шангадхахыень үнэн сэхэ үзэл бодолтой бүхы хүнүүдые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет уряалба. Хүнине олоор үгы хэхэ шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо нейтронно бомбо, Баруун Европодо тараан тодохо һанаашалга буруушаан эрид шууд тэмсэхэ шухала гэжэ ВСМ-эй мэдүүлгэ дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Нейтронно бомбые хуули буса болгон соносхохо, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюулха, хүнине олоор хюдаха бүхы арга хэлэлэй зэбсэгүүдые хорихо гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет уряална.

М. КАДДАФИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТРИПОЛИ. Ливийн революцийн хүтэлбэрилэгшэд М. Каддафи Ливийн студентнэрэй бүгэдэ нийтын холбооной съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Чадтахи хёмороонуудта Советскэ Союз хамаараа гэһэн баруунай номолшодой худал хуурмаг шашаллаануудые эрид буруушааба. Чадтахи хёмороной үеэр Советскэ Союз ямаршье туһаламжа Ливидэ үзүүлээгүй. зэбсэгэрршье, самолёдуудааршье туһалаагүй юм. Чадай хэрэгүүдтэ хамаараа гэжэ Советскэ Союзые гэмнэхэ һэдэлгэнүүд хадаа энэ нютагта «совет аюул» тохёолдоно гэзд хардаха гэжэ империализмын ба расис этэгэдүүдэй эрмэлэзэдэг байһые элиршэлэн харуулна гэжэ М. Каддафи тусхайлан тэмдэглэбэ.

ДЭЛХЭЙН ОЛОНИИТЭ БУРУУШААНА

«Уласхоорондын мүрдэлгэ хюдалгада» Советскэ Союз «хамаарна» гэжэ худалаар гэмнэһэн США-гай шэнэ захиргаанай кампаниин уласхоорондын байдалай мүнсөөнэй түгшүүрилэн түлөө өөрынгөө зэмые бусадта тохохо һэдэлгэ — национальна бэеэ дааһан байдалай, дэлхэйн социальна дэбжэлтын түлөө хүдэлөөе дараха зорилготой империалис хараа бодолоо далдаха гэһэн Вашингтонон һэдэлгэ мүн гэзд уласхоорондын, тэрэшэлэй американ олониитэ сэгнэнэ).

НЬЮ-ЙОРК. «Советскэ Союз уласхоорондын мүрдэгшэд хюдагшадые һургана, зэбсэглэнэ, мүнгэн дэмжэлгэ үзүүлнэ гэһэн гүрэнэй секретарь Хейгэй гэмнэлгые баталжа шадахаар маргаашнаа, харюусалга ехэтэй байхаар хүлеэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, бэлигтэй бэрхэ барилдаашаднай ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаха юм. Март һарын эхээр Монголой нинелэл — Улаан-Баатар хотодохи «Интернационал» гэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадаха. «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын заншалта мүрысөөн апрелийн эхээр манайда үнгэргэгдэхэ. Апрель һарын хорёодоор Хабаровскда болохо Алас-Дурна зүүгэй зонын нааданда хаба шадалаа туршаха юм. Тиин май һарын тэн багта дүрэ бүляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдэдэмнай болохо. Тэрээнһээ хойшо һара хүрэхэгүй сагай үнгэрэмсөөр республикымнай нинелэл хото СССР-эй чемпионадта хабаадаха гаһар хүсэтэйшүүлые уттан абаха байна.

Эдэ бүхы мүрысөөнүүдтэ барилдаашадайнгаа амжалта, илалта туйлахынь тула республикын спорткомитет, барилдаанай федераци болон Спортын мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ һургуулийн мүнөөнһөө оролдолго хэшээл гаргажа байһаниинь элитэ.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо үнгэргэгдэнэн эзлжээтэ мүрысөөн эдэ бүхы асуудалнуудта харюу үгэхэ ёһотой байгаа гэжэ һанагдана. Зүгөөр тэрэ тодорхой харюу үгэжэ шадабагүй.

Нэн түрүүн хангалтагүй үсөөн барилдаашад (оройдоол 17 хүн) сугларһан байгаа. Энэ талаар хэдэн шалтагаан бии. Ресспорткомитет, барилдаанай федераци Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй календарине һайнаар бодомжолоогүй байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, спортын хэдэ хэдэн бүлгэмүүдэй Россин болон Түбэй соведүүдэй түгэсхэлэй мүрысөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Болзорынь студентнэрэй үбэлэй амаралтатай тудалдаһан байха юм. Гадна спортын хэдэн бүлгэмүүдэй залуу спортсменүүд хабаадуулагдабагүй. Хүдөө нютагуудһаа нэгэшье хүн ерээгүй. Тиихэдэ хүүгэдэй спортын һургуулинуудай бэлигтэй бэрхэ эдиршүүлые хабаадуулхада болохо байгаа бэшэ гү?!

Һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, республикын чемпионат шэнэ гуримаар үнгэргэгдөө. Минутын забһарлалгатайгаар барилдаашад 6 минута соо мүрысэһэн байна. Энэнь гонгын ханхинамсаар эршэмтэйгээр барилдаха, бүхы дүрэ шадабаряа харуулха арга олгоно. Тиигэжэ барилдаанай хибэс дээрэхи тулалдаан улам эдэбхитэй шанга, һонирхолтой болоо гэжэ хэлэлтэй.

Эгээл хүнгэн, эгээл хүндэ шэгнүүрнүүдтэ 1—1 хүнэй хабаадаһан ушарта тренернүүд онсо анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Энэ мүрысөөн залуушуулай ургажа байһые элирхэйлэн харуулба. Эдэнэр дүршэл шадабаритай, бэлигтэй бэрхэ спортсменүүдһээ тунхарингүй, ана-мана барилдаһан байха юм. Эдир халаанай ургажа байһаниинь һайшаалтай.

Түгэсхэлэй мүрысөөнэй түрүүшын уулзалгада хүлеэгдээгүй ушар болобо. Багшанарай институдай студент спортын мастерта кандидат Жигжит Лубсанов («Буревестник») Виктор Риччиновтэй («Трудовые резервы») уулзахадаа, тээлмэрдэжэ байнгүй, эршэмтэйгээр добтолжо, 7:2 тоотойгоор шүүгээ. Тингэжэ тэрэ эрэшүүлэй дундаһаа республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхээ хүртэбэ бшуу.

62 килограмм. Эндэ Мунхэ болон Максим Цыдыповүүд уулзаба. «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Максим Цыдыпов һүүлэй үедэ бар хүсэтэй, арга дүрэтэй болоошье һаа. Мунхэ Цыдыповтэ («Урожай») яаха аргагүй бэлигдаа.

Бусадшье шэгнүүрнүүдтэ Б. Будаев — С. Галсанов, К. Балдаев — Ц. Иванов гэгшэдэй хоорондо тэн тэрээ, тэнсүү шанга тулалдаан боложо, сугларагшадые һонирхуулаа. Эндэ дүршэл шадабаряар булюу барилдаашадынь оройдоол 1—2 очкоогор булижа гараһан байна. Һаяхан Тбилисидэ болоһон уласхоорондын мүрысөөндэ илагша Олег Алексеев 90 килограммай шэгнүүртэн соohоо яаха аргагүй булюу байба. Багшанарай институдай студент спортын мастерта кандидат С. Пашинский бэрхэ барилдаашан боложо ябаһанаа харуулаа.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ А. Доржиев, Б. Гулгенов (хоюулаа «Трудовые резервы» бүлгэмһөө), В. Вострецов («Динамо») И. Гармаев («Трудовые резервы») гэгшэд илажа. Буряадай АССР-эй чемпионууд болобо.

Республикын чемпионат хадаа манай бэлигтэй бэрхэ спортсменүүд, эдэнине халажа абаха хүнүүдэй харалга болоно.

Һалар үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүд эдэ бүхы асуудалнуудта харюу үгэнэ бээ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилдаанай үе.

В. ПЛУТТЫН фото.

ЗАСАГ БАРИГША ПАРТИИН СЪЕЗД

ПАЛМА-де-МАЛЬОРКА. (Балеарска олитрогууд). Испанийн засаг барижа байгаа партийн — Демократическа центрэй союзай (СДЦ) II съезд эндэ болоод тараба. СДЦ-гэй 150 мянга шахуу гэшүүдые түлөөлэн гурбан мянга шахуу делегадууд уласхоорондын ба дотоодын политическэ гол асуудалнуудаар партийн баримталдаг хараа бодолые зүбшэн хэлсэ.

Энэ парти гадаадын политикын талаар баруунай хараа шэглэл баримталдагаа лаблан баталаад, НАТО-да «юрэнхы долгууртэ» орохо хүсэлэнтэй байһаа элирхэйлээ. НАТО-тай оропойн гоо нэгэдээд байбал, эндэхи олитрогуудта гадаадын сэрэгэй баазануud тогтоогдохо ёһогүй гэһэн заһабари СДЦ-гэй Канарска олитрогуудай провинциальна эмхийн делегадуудай дурадхалаар резолюци дотор оруулагдаба.

Съездын делегадууд партийн хүтэлбэрилхы органуудые — Гүйсэдхэхэ комитет ба Политическэ советые һунгаа. Оборонын министр байһан аад. А. Суаресай туллаалда халан ороһон А. Родригес Саагун СДЦ-гэй түрүүлэгшэ болобо. Партийн генеральна секретарьяар Р. Кальво Ортега дахин һунгагдаа. А. Суарес СДЦ-гэй хүндэтэ түрүүлэгшээр һунгагдаба.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Горнистнууд, харюусагты!». 10.35 — «Карл Маркс. Молодые годы» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи серий). 11.45 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Хэзээдэ түрүүшын зэргэдэ» — телевизионно баримтата фильм. 16.50 — «Ород хэлэн». 17.20 — «Хүхюун урилдаан».

Улаан-Үдэ. 18.05 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.20 — «Байгал» — программа. 18.45 — «Проект зүбшэн хэлсэнэбди» гэһэн циклһээ.

Москва. 19.00 — Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Швеци—СССР (2-дохи тайм). Хабаровскаа дамжуулга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ